

TUTKIELMAOPAS: OHJEITA TYÖSKENTELYYN

Kandidaatintutkielma ja pro gradu -tutkielma sekä
tutkimusseminaarit

SISÄLLYS

JOHDANTO	1
1 YLEISET OHJEET	1
1.1 Seminaariohjeet.....	1
1.2 Tutkimusprosessin eteneminen	2
1.3 Opponointi	3
2 TUTKIELMAN LAATIMINEN	4
2.1 Tutkielmat ja niiden ohjaus.....	4
2.2 Ideapaperi.....	5
2.3 Tutkimussuunnitelma.....	6
2.4 Tiedonhankinta ja lähteiden käyttö.....	8
3 TUTKIELMAN MUOTO JA RAKENNE	9
3.1 Tutkielmien rakenne	10
3.2 Kirjaintyyli, riviväli, marginaalit ja otsikointi	12
3.3 Kuviot, taulukot ja matemaattiset kaavat	12
3.4 Lähdeviitteet	13
3.5 Suorat lainaukset.....	17
3.6 Lähdeluettelo.....	18
3.7 Liitteet.....	21
4 TUTKIMUSPROSESSIN LOPPUUN SAATTAMINEN.....	21
4.1 Tutkielmien palautus.....	21
4.2 Kypsyysnäyte.....	24
4.3 Tutkielmien tarkastusprosessi sekä arvostelu	24
5 KIRJALLISUUTTA JA LINKKEJÄ TUTKIELMAN TEKIJÖILLE	25
LIITE 1: Tutkimuksen tekijän ja opponentin tarkistuslista.....	27
LIITE 2: Nimiölehden malli	29
LIITE 3: Tiivistelmän malli	30
LIITE 4: Kandidaatintutkielman arvostelussa käytettävä lomake	31
LIITE 5: Kandidaatintutkielman arvostelussa käytettävä lomake (julkisoikeus)	33
LIITE 6: Pro gradu -tutkielman arvostelussa käytettävä lomake	35
LIITE 7: Pro gradu -tutkielman arvostelussa käytettävä lomake (julkisoikeus).....	37
LIITE 8: Kandidaatintutkielmien arviointiperusteet.....	39
LIITE 9: Kandidaatintutkielmien arviointiperusteet, julkisoikeus.....	40
LIITE 10: Pro gradu -tutkielmien arviointiperusteet	41
LIITE 11: Pro gradu -tutkielmien arviointiperusteet, julkisoikeus	42
LIITE 12: Sopimustutkimukset ja julkisuuden rajaaminen	43

JOHDANTO

Tämä opas on suunnattu sekä opiskelijoiden että seminaareja ohjaavien opettajien käyttöön. Opas tukee seminaarityöskentelyä ja auttaa tutkielmien laatimisessa hallintotieteiden tutkinto-ohjelman opintosuunnissa.

Oppaassa esitellään seminaarityöskentelyn periaatteet ja tutkimusprosessin eteneminen vaiheittain sekä annetaan ohjeita siitä, miten kirjoitetaan hyvä tieteellinen tutkimusraportti. Opintosuuntien omissa seminaareissa voidaan kuitenkin antaa näitä ohjeita tarkentavia tai näistä ohjeista poikkeavia ohjeita opintosuuntakohtaisista eroista johtuen (esimerkiksi alaviitteiden käyttö julkisoikeuden opintosuunnan kirjallisissa töissä).

1 YLEISET OHJEET

Kandidaatintutkielma ja pro gradu -tutkielma ovat hallintotieteiden kandidaatin ja maisterin tutkintoa varten laadittavia oppinnäytetöitä. Tutkielmien laadinta sijoittuu yleensä joko toiselle tai kolmannelle (kandidaatintutkielma) ja neljännelle tai viidennelle lukuvuodelle (pro gradu -tutkielma, maisteriohjelmissa yleensä toiselle lukuvuodelle). Tutkielmien laatimisen tarkoituksena on parantaa opiskelijan valmiuksia tieteelliseen ajatteluun ja tutkimustyöhön. Tutkielmissa opiskelija osoittaa kypsyttä itsenäiseen työskentelyyn ja kykyä laatia tutkielma hyvällä suomen tai englannin kielellä. Pro gradu -tutkielman kirjoittamisessa painottuu kandidaatintutkielman laadintaprosessia vahvemmin tieteellinen tarkastelutapa, itsenäinen tiedonhankinta sekä tieteellinen keskustelu.

Kandidaatintutkielmassa opiskelija osoittaa hankkineensa perusvalmiudet käytännön ja teoreettisten ongelmien analysointiin sekä tutkimusvalmiuksia, joiden avulla hän kykenee luomaan ja ratkaisemaan mielekkäitä tutkimusasetelmia. Pro gradu -tutkielma on osoitus sen laatineen opiskelijan kyvystä itsenäiseen, tieteellisyyden vaatimukset riittävästi täyttävään työskentelyyn ja sen tulosten raportointiin maisterin tutkintoon johtavien opintojen vaatimalla tieteellisellä tasolla ja tavalla.

1.1 Seminaariohjeet

Kandidaattiseminaari ja -tutkielma (10 op) ja Pro gradu -seminaari ja -tutkielma (40 op) - opintojaksojen tavoitteena on perehdyttää opiskelija tieteelliseen tutkimusprosessiin ja tieteellisen tutkimuksen tuloksista raportointiin. Seminaarit tukevat tutkielmien aiheen tarkentamista, tutkimussuunnittelua sekä varsinaista työn kirjoittamista. Opintojaksojen suorittaminen edellyttää

läsnäoloa ja aktiivista osallistumista seminaarityöskentelyyn, jonka aikana laaditaan **tutkielma** ja perehdytään myös muiden seminaarilaisten työpapereihin ja tutkimusprosessin vaiheisiin.

Opiskelijan on sitouduttava **osallistumaan aktiivisesti** seminaarityöskentelyyn. Tämä tarkoittaa sovittujen työpapereiden kirjoittamista ajallaan, huolellista paneutumista muiden opiskelijoiden teksteihin ennen seminaareja, osallistumista seminaarikeskusteluihin sekä toimimista oman työnsä esittelijänä ja toisten opiskelijoiden töiden opponenttina. Lisäksi opiskelijan tulee **sitoutua oman tutkielmansa tekemiseen** sovituissa aikatauluissa. Opiskelijan tulee myös **perehtyä oma-aloitteisesti** erilaisiin seminaarissa annettuihin **ohjeisiin**.

Kandidaatin- ja pro gradu -seminaariin tullessaan opiskelijalla **tulee olla suoritettuina** vähintään ne opinnot, joista on voimassa olevassa opetussuunnitelmassa ilmoitettu.

1.2 Tutkimusprosessin eteneminen

Suurin osa tutkielman teosta on kirjoittamista. On hyvä aloittaa kirjoittaminen jo työn varhaisessa vaiheessa, sillä se on usein paras tapa jäsentää omia ajatuksia ja viedä tutkimusta eteenpäin. Se myös mahdollistaa ohjaajan ja muiden seminaariin osallistuvien opiskelijoiden kommentoinnin.

Tutkimuksen tekeminen etenee prosessimaisesti tiettyjen vaiheiden kautta. Työ alkaa ideoinnista ja aihepiirin valinnasta. Aiheeseen liittyvään kirjallisuuteen tutustumisen ja lukemisen kautta tämä johtaa tutkimuksen aiheen rajaamiseen, teoreettismetodologisen viitekehyksen etsimiseen, tutkimustehtävän täsmentymiseen, menetelmien valintaan, aineiston hankintaan, analyysien kokeiluun ja hiomiseen, lopullisen analyysin tekemiseen sekä tutkimusraportin rakenteen jäsentymiseen ja kirjoittamiseen. Eri vaiheet ovat vuorovaikutuksessa toistensa kanssa. Niihin palataan uudelleen, ja ne täsmentyvät tutkimusprosessin kuluessa.

Seminaarin kannalta tutkimusprosessin vaihteellisuus tarkoittaa sitä, että kutakin tutkielmaa käsitellään useampaan kertaan: ensin ideapapereita, sitten tutkimussuunnitelmaa, väliraporttia tai tutkielman tiettyä lukua/osuutta (esim. tutkimuksen aihepiiriin liittyvä kirjallisuuskatsaus, teoreettinen viitekehys, aineisto ja menetelmät tai aineiston analyysi) ja lopulta valmista työtä. Tekstien prosessoinnin avulla käydään läpi tutkielman onnistumisen kannalta tärkeät täsmennykset, rajaukset ja valinnat. Tekstien tuottaminen on keskeinen osa tutkielman tekemistä ja pyrkii tukemaan opiskelijan itsenäistä työskentelyä. Seminaari on ideoiva yhteistyömuoto ja oppimisen keino, jossa edistetään yhdessä jokaisen osallistujan tutkimushanketta.

Kuviossa 1 on kuvattu esimerkinomaisesti sekä kandidaatintutkielman että pro gradu -tutkielman

tekemisen ja seminaarityöskentelyn yleiset vaiheet. Prosessin kulussa voi olla myös joitain ohjaajakohtaisia eroja. Opiskelija saa ohjaajaltaan palautetta ja ohjausta prosessin eri vaiheissa. Mikäli kypsyysnäyte on tehty aikaisemmin alemman korkeakoulututkinnon yhteydessä, se korvataan gradun kohdalla tiivistelmällä.

Kuvio 1. Seminaarityöskentelyn vaiheistus

Prosessimaisuus heijastuu myös pro gradu -tutkielmasta saatavien opintopisteiden jakautumisessa. Yhteensä 40 opintopisteen laajuinen opintojakson suoritus jaetaan neljään osaan ohjaajan pro gradu -seminaarissa ohjaajan ilmoittamalla tavalla.

1.3 Opponointi

Seminaarissa opetellaan myös tutkimuksen arviointia ja **opponointia**, mikä tarkoittaa seminaareissa eräänlaisena vastaväittäjänä toimimista. Opponentin tehtävä on arvioida ja kommentoida tarkastelun kohteena olevan suunnitelman sisältöä ja raportointia. Kukin seminaariin osallistuva toimii opponentinä, jolloin hän arvioi kriittisesti, rakentavasti ja tasapuolisesti käsiteltävän työn ansioita ja puutteita. Työn tekijän tehtävä puolestaan on pyrkiä puolustamaan työtään. Keskustelun aiheena on selvittää,

- miten hyvin työn tavoitteissa on onnistuttu
- ovatko tutkimusprosessin aikana tehdyt keskeiset valinnat ja rajaukset olleet riittävästi perusteltuja
- ovatko käytetyt käsitteet sopivia ja riittävän tarkasti määritelty

- onko lähdekirjallisuus ja sen käyttö tarkoituksenmukaista ja riittävää
- onko työn rakenne selkeä
- onko tutkielman teksti luettavaa ja ymmärrettävää jne.

Käytännössä opponentin tulee kiinnittää huomiota samoihin asioihin kuin tutkimuksen laatijan (ks. liite 1). Hyvä opponenti on *konstruktiiivinen* eli rakentava ja asennoitumiseltaan inhimillinen silloinkin, kun hänen on esitettävä ankaraa arvostelua. Hän tuo esiin yhtä lailla opponoitavan työn vahvuuksia kuin sen heikkouksia.

2 TUTKIELMAN LAATIMINEN

2.1 Tutkielmat ja niiden ohjaus

Kandidaatin tutkielma on opinnäytetyö, jonka ohjepituus on noin 25–35 sivua ilman liitteitä. **Pro gradu -tutkielma** on opinnäytetyö, jonka yleinen ohjepituus on noin 60–80 tekstisivua ilman liitesivuja. Kaikki opinnäytteet ovat julkisia ja ne tallennetaan yliopiston julkaisuarkistoon Trepoon.

Opiskelija muotoilee oman tutkimusongelmansa valitsemastaan aiheesta, hankkii sitä koskevaa lähdekirjallisuutta, laatii tutkimussuunnitelman, soveltaa tutkimusmenetelmiä aineiston hankinnassa ja analyysissa sekä kirjoittaa tutkielman, jossa hän osoittaa hallitsevansa tutkimuksen tekemisen perustaidot. Tutkielma voi olla esimerkiksi pienimuotoinen empiirinen tutkimus tai luonteeltaan teoreettinen tutkimus, jonka aineisto muodostuu aiemmasta tutkimuskirjallisuudesta. Tällöin tutkimusongelman muodostamiseen kiinnitetään erityistä huomiota. Molemmissa tapauksissa tekijän on osoitettava riittävää metodologisten taitojen hallintaa.

Tutkielmatyöskentelyn ohjaus toteutuu ensisijaisesti seminaaritapaamisissa, mutta ohjausta voi tapahtua myös ohjaajan kanssa sovitulla ohjausvastaanotoilla. Ohjaajan tapaamiseen tulee valmistautua huolella. Ohjaajalla ei ole mahdollisuutta lukea koko työtä useaan kertaan läpi, joten mitä selkeämmässä muodossa omat pohdinnat ja esitettävät kysymykset ovat, sitä rakentavampaa ja tutkimustyötä edesauttavampaa keskustelua ohjaajan kanssa voidaan käydä. Ohjaajan kanssa voi sopia, että opiskelija lähettää ennalta tiedoksi teemat, joista hän haluaa keskustella. Opiskelija ottaa tapaamiseen mukaan käsiteltävänä olevan työn sekä muistiinpanovälineet ohjaajan kommenttien ylös kirjaamista varten.

Sekä kandidaattitutkielma että pro gradu -tutkielma ovat opiskelijan omaa itsenäistä osaamista

osoittavia opinnäytetöitä. **Opiskelija vastaa itse tekemistään valinnoista ja työnsä lopputuloksesta.** Ohjaajan tehtäviin ei kuulu käsikirjoituksen oikolukeminen eikä tutkielman asiavirheiden korjaus. Ohjaaja ei voi myöskään ennalta ottaa kantaa työn arvosanaan. Pro gradu -tutkielmassa tarkastajia on myös aina kaksi.

2.2 Ideapaperi

Tutkielman aihe on valittava niin, että tutkimusongelma on kiinnostava ja kytkeytyy alan tutkimusperinteeseen. Tutkimusongelma rajataan siten, että se on mahdollista ratkaista käytettävissä olevan aineiston ja ajan puitteissa. Tästä syystä seminaarin ensimmäisillä kerroilla keskitytään aiheen rajaukseen ja käsittelytapaan.

Aihepiiriä rajataan monella tavalla. Jokainen kirjoittaa tutkielmastaan **ideapaperin** (käytetään myös nimiä **aihesuunnitelma** ja **aiheanalyysi**), jota työestetään ryhmässä niin pitkään, että saadaan aikaan toimiva rajaus. Ideointivaiheen jälkeen opiskelijan on rajattava **tutkimustehtävänsä** yhden tai useamman pääkysymyksen muodossa. Samalla hänen on esitettävä perusteet, miksi tutkii juuri tätä aihetta ja millä tavalla aikoo sitä tutkia (tutkimuksen metodiset ratkaisut ja tutkimuksen pääkäsitteet). Aiheen valinta ja sen rajaaminen ovat yhteydessä myös tutkielman rakenteen alustavaan hahmottamiseen. Ilman jäsenystä, dispositiota, kirjoittaminen hankaloituu. Jäsenyys onkin tärkein ehto jatkotyöskentelyn sujuvuudelle.

Ideapaperin pituus on tavallisesti 2–5 sivua (kandidaatintutkielmassa 1–2 sivua). Ideapaperin rakenteessa voi olla ohjaajakohtaisia eroja, kaikki eivät vaadi esimerkiksi kansilehteä ja lähdeluetteloa ensimmäiseen ideapaperiin, vaan teksti on enemmänkin oman kiinnostuksen ja aihepiirin hahmottamiseen tähtäävää, keskittyen aihealueen esittelyyn ja tutkimustehtävän muotoiluun. Jäsentyneempänä versiona ideapaperi sisältää seuraavat kohdat, mieluiten erillisiksi luvuiksi jaoteltuina:

KANSILEHTI

- (1) tutkielman alustava työnimi, (2) tekijän nimi, (3) tekijän sähköpostiosoite, (4) oppiaine, (5) ohjaajan nimi sekä (6) aiottu esityspäivä.

AIHEALUEEN ESITTELY

- Mitä tiedät aihealueesta kirjallisuuden perusteella?
- Mitkä ovat keskeiset aihealueesta tehdyt tutkimukset?
- Miksi aihealueen tutkiminen on perusteltua tieteellisestä näkökulmasta? Miksi aihealueen

tutkiminen on tärkeää ja kiinnostavaa?

TUTKIMUSTEHTÄVÄN MUOTOILU JA ALUSTAVAT TUTKIMUSKYSYMYKSET

- Mitä tutkit eli mikä on tutkielman ongelma-alue? Onko ongelma tieteellinen? Jos se on käytännöllinen, miten muunnat ongelman tieteellisesti vastattavaksi ongelmaksi?
- Miten tutkit eli millainen on tutkielman toteutus? Onko työ yksinomaan teoreettinen vai sisältykö siihen myös empiirinen osuus? Onko empiirinen osuus kvantitatiivinen, kvalitatiivinen tai osin molempia?
- Alustava käsitys tutkimusaineistosta: Mistä hankit tutkimusaineiston? Erityisesti empiirisissä tutkimuksissa (esim. case- tutkimuksissa): mikä on kohdeorganisaatio tai käyttämäsi tilastoaineisto, haastatteluaineisto tai muu aineisto?

TUTKIELMAN DISPOSITIO ELI ALUSTAVA SISÄLLYSLUETTELOHAAHMOITELMA

- Dispositio on työn jäsentely, joka toimii työn rakenteen ja osin tutkimusprosessin (ei välttämättä kronologisena) hahmotelmana.

OPISKELIJAN ALUSTAVA AIKATAULU TUTKIMUSTYÖSKENTELYLLEEN

LÄHDELUETTELO

- Ideapaperin viimeisenä osana on lähdeluettelo tieteellisten käytäntöjen mukaan laadittuna
- Sisältää vain ne lähteet, joihin on tekstissä viitattu.
- Lähteisiin viittaamisesta katso erityisesti luku 3.4.

2.3 Tutkimussuunnitelma

Pro gradu -tutkielmaa pohjustaa tutkimussuunnitelma, jonka pituus voi olla esimerkiksi 8–15 sivua (kandidaatin tutkielmassa 5–10 sivua). Tutkimussuunnitelma sisältää vähintään seuraavat osiot:

KANSILEHTI

- (1) tutkielman alustava työnimi, (2) tekijän nimi, (3) tekijän sähköpostiosoite, (4) oppiaine, (5) ohjaajan nimi sekä (6) aiottu esityspäivä.

SISÄLLYSLUETTELO

JOHDANTO (Aihealueen esittely ja merkitys)

- Aiempi tutkimus ja sen keskeiset tulokset; mitä aiheesta jo tiedetään ja missä olet

tunnistanut tutkimusaukon?

- Aiemman tutkimuksen keskeiset havainnot voi tiivistää taulukkomuotoon.
- Miksi tämän tutkimusaukon ratkaiseminen on tärkeää?
- Miten sinun tutkimuksesi auttaa ratkaisemaan tunnistamasi ongelman?

TUTKIMUSTEHTÄVÄ (Tutkimusongelman täsmennys, tutkimustyön tavoite ja keskeiset rajaukset perusteluineen)

- Mikä on varsinainen tutkimuskysymys tai -ongelma?
- Mitä rajaat tutkimuksesi ulkopuolelle ja miksi?
- Mitä tutkimustapaa et käytä, vaikka se olisi aiheen tutkimuksessa tavallinen?
- Miksi ja mitä lähestymistapaa sen sijaan käytät ja millä perusteella?

TEOREETTINEN VIITEKEHYS (Tutkimuksen teoreettinen tausta ja kirjallisuuskatsaus)

- Tutkimuksen keskeisten käsitteiden määrittely
- Tutkimuksen teoreettinen viitekehys; tutkimuskysymyksen/-ongelman kannalta relevantti aikaisempi tutkimustieto

TUTKIMUSMENETELMÄT

- Miten aiot ratkaista tutkimuskysymyksen/-ongelman? Mitä aineistoa tarvitset vastataksesi tutkimuskysymyksiin?

TULOKSET (Käsitys tuloksista, joita tutkimuksella saavutetaan)

- Varsinaisia tuloksia ei toki vielä voida tietää tutkimussuunnitelmavaiheessa, mutta jotain niiden ulkoisesta muodosta ja kenties myös niiden avulla tuotavasta panoksesta tiedon edistymiseen voidaan sanoa.

TUTKIELMAN DISPOSITIO ELI ALUSTAVA SISÄLLYSLUETTELOON HAHMOTELMA

- Huom. Alustava dispositio on eri asia kuin tutkimussuunnitelman sisällysluettelo. Kumpikin on siis esitettävä tutkimussuunnitelmassa.
- Opiskelijan asettama tehtäväkohtainen aikataulu

LÄHTEET

- Tutkimussuunnitelman viimeisenä osana on lähdeluettelo tieteellisten käytäntöjen mukaan laadittuna. Luettelo sisältää vain ne lähteet, joihin on tekstissä viitattu
- Lähteisiin viittaamisesta katso erityisesti luku 3.4.

LIITTEET

- Suunnitelmassa voi olla tarvittaessa liitteitä, kuten kyselylomake tai sellaisen hahmotelma tai teemahaastattelun aiottu kysymys- tai teemasarja tai vaikkapa jokin suppea ohjeisto, jos sellainen on tärkeä ajatellen aiottua analyysia.

2.4 Tiedonhankinta ja lähteiden käyttö

Tieteellisessä kirjoittamisessa on kyse pitkälti keskustelusta muiden tieteellisten tekstien kanssa. Tutkimusta ei ole mahdollista kirjoittaa ilman tarkoituksenmukaista lähdeaineistoa. Lähteiden kautta kirjoittaja osoittaa, millaisia aikaisempia tutkimuksia ja tutkimustuloksia hänellä on ollut käytettävissään, millä tavoin muut tutkijat ovat aihepiiriä käsitelleet, millaisia metodeja tutkielman tekijä on käyttänyt ja miten hän on suhteuttanut omat huomionsa ja tutkimustuloksensa toisten tekemiin tulkintoihin.

Oikeustieteellisessä, erityisesti oikeusdogmaattisessa, tutkimuksessa kysymys on yleensä **oikeuslähteiden** avulla tapahtuvasta argumentoinnista. Tärkeimpiä oikeuslähteitä ovat kirjoitettu laki, tuomioistuinten ennakkopäätökset ja lain esityöt. Julkisoikeuden opintoihin kuuluvat metodikurssit ja seminaarit samoin kuin oikeustieteellinen menetelmäkirjallisuus tarjoavat opastusta oikeuslähteisiin ja niiden käyttöön.

Tiedonhankinta alkaa jo tutkimuksen ideointivaiheessa. Aihe täsmentyy tutustuttaessa aihepiiristä tehtyihin aiempiin tutkimuksiin ja kirjallisuuteen. Tiedonhankinta ja lukeminen ovat tutkimuksen aikaa vievimpiä vaiheita. Lähdeaineiston osalta ongelmana on usein pikemminkin sen runsaus kuin puute.

Internetin hakukoneet mahdollistavat nopean ja helpon tiedonhaun, ja niistä onkin usein apua aihepiiriin alustavan tutustumisen vaiheessa. Esimerkiksi Google ja erityisesti tieteelliseen kirjallisuuteen perustava Google Scholar ovat hyviä apuvälineitä. Ne eivät kuitenkaan yksinään riitä tieteellisen tutkimuksen tiedonlähteiden etsimiseen, vaan tutkielmissa tulee hyödyntää erityisesti kirjaston tietopalveluita. Kandidaatti- ja pro gradu -seminaareihin kuuluu myös tiedonhakuopetus. Tutustu myös kirjaston sivuilta hallintotieteiden omaan tiedonhakuoppaaseen: <https://libguides.tuni.fi/hallintotieteet>.

Tiedonhankintataidot kuuluvat tutkimuksen tekijän tärkeimpiin taitoihin. Tutkimuksen tekijän keskeisiä **tietolähteitä** ovat aikaisempi tieteellinen kirjallisuus, tutkimusraportit ja tieteelliset aikakauslehdet. Näiden lisäksi tärkeitä tietolähteitä ovat esimerkiksi tilastot, arkistodokumentit,

haastattelut, lehtiartikkelit, radio- ja TV-ohjelmat, Internet ja omat havainnot. Nykyään valtava määrä erilaista aineistoa on saatavissa digitaalisessa muodossa.

Tiedonhankintavaiheessa kannattaa tehdä tarkat **muistiinpanot** mahdollisesti käyttökelpoisesta aineistosta, sillä se helpottaa työskentelyä kirjoitusvaiheessa. Tärkeää on merkitä muistiin myös käyttämänsä lähdeaineiston täydelliset bibliografiset tiedot, joita tarvitaan aineistoon viitatessa ja lähdeluetteloa laadittaessa. Tähän työskentelyyn yliopiston kirjasto tarjoaa erilaisia viitteidenhallintaohjelmia ja antaa opastusta niiden käytössä. Tietoa ohjelmista löytyy yliopiston kirjaston Internet-sivuilta (<https://libguides.tuni.fi/viitteidenhallintaohjelmat/vertailu>)

Lähteiden käytöllä opiskelijan osoittaa tunnustaneensa ja tutustuneensa tutkimuksen aihepiiriin oleelliseen kirjallisuuteen. Tämän lisäksi tulee osoittaa, että hän on ymmärtänyt lukemansa aineiston sisällön, sekä kyennyt jäsentämään ja muokkaamaan sitä johdonmukaisesti. Lähteiden käyttö ei saa olla mekaanista referointia. Sanatarkkoja lainauksia voidaan käyttää lainausmerkein muusta tekstistä erotettuna silloin, kun halutaan korostaa kirjoittajien osuvaa esitystä tai tulkita suoraa lainausta. Lähteiden käytössä on myös kiinnitettävä huomio siihen, ettei lähteistä poimita irrallisia lauseita tai kokonaisuuksia ilman, että pohditaan sitä kokonaisuutta, josta lainaus on osa. Tärkeää on tunnistaa myös laajempi konteksti, johon lähde on yhteydessä.

Lähteiden käytössä **lähdekritiikki** on välttämätöntä. Lähdekritiikki on luonteeltaan kahdenlaista: tutkijan on kiinnitettävä huomiota siihen, **mitä** aineistoja hän käyttää lähteinään ja **miten** hän lähteitään käyttää.

Tutkielmassa käytettävien lähteiden tulee olla **tieteellisen tekstin lähteiksi sopivia**. Lähteiden tulee olla tutkimuksellisesti tuotettua tietoa. Erilaisia populaarijulkaisuja tai ammatillista kirjallisuutta voi tutkielmassaan käyttää, mutta keskeisenä lähdeaineistona ne eivät toimi eikä niiden varaan voi rakentaa tutkimuksen teoreettismetodologista perustaa. Esimerkiksi kenen tahansa vapaasti muokattavissa olevaa verkkosanakirja Wikipediaa ei hyväksytä lähteeksi tieteellisissä opinnäytetöissä. Myös peruskurssien oppikirjojen käyttöä lähteinä tulee välttää. Lähteissä tulee mahdollisuuksien mukaan painottaa kansainvälistä tutkimuskirjallisuutta.

3 TUTKIELMAN MUOTO JA RAKENNE

Tutkielmassa on tärkeintä sen asiasisältö. Jotta sisältö välittyisi lukijalle oikein, on tutkielman jäsennyksen, kieliasun ja ulkoasun oltava kunnossa. Lisäksi esitystavan on oltava looginen ja yhtenäinen.

3.1 Tutkielmien rakenne

Valmis tutkimusraportti sisältää nimiösivun, tiivistelmän, sisällysluettelon, taulukko- ja kuvioluettelon, varsinaisen tekstiosuuden, lähdeluettelon ja mahdolliset liitteet. Otsikoissa on käytettävä sisällöllisesti kuvaavia termejä, jotka vastaavat lukujen sisältöä.

Tutkimusraportin **nimiösivu** eli kansilehti ja **tiivistelmä** tehdään liitteissä 2 ja 3 esitettyjen mallien mukaisesti. Tutkielman nimen tulee olla lyhyt ja kuvata hyvin tutkielman sisältöä. Tarvittaessa nimi voi koostua pää- ja alaotsikoista. Tiivistelmässä kerrotaan tutkielman olennainen sisältö – tavoitteet ja päätulokset – sekä tehdyt päätelmät. Tiivistelmä on pituudeltaan enintään yhden sivun mittainen rivivälillä 1 kirjoitettuna. Tiivistelmän yhteydessä esitetään 3–7 tutkielman kannalta keskeistä avainsanaa.

Sisällysluettelon otsikkona on **Sisällys**. Sitä tarkastelemalla lukija muodostaa käsityksensä käsittelyn johdonmukaisuudesta. Otsikoiden tulee olla täsmällisiä ja kiinnostusta herättäviä. Lisäksi niiden tulee vastata lukujen sisältöä. Otsikoissa ei pidä käyttää sellaisia käsitteitä tai ilmauksia, joita ei tekstissä esiinny. Tarkoitus on, että lukija saa kokonaiskuvan tutkielmasta perehdyttyään sisällysluettelon pää- ja alaotsikoihin. Tämän vuoksi tutkielman otsikot voidaan kirjoittaa sisällöllisinä.

Pää- ja alaotsikot numeroidaan arabialaisin numeroin. Lukujen numeroinnin jälkeen ei merkitä pistettä, ja jokaisen otsikon jäljessä mainitaan luvun alkamissivu. Sisällysluettelossa, kuten koko työssäkin, käytetään samaa tekstityyliä (Times New Roman) ja fonttikokoa (12). Lyhyessä työssä kannattaa välttää liian moniportaista otsikointia.

Taulukko- ja kuvioluettelon paikka on ennen varsinaista tekstiosuutta. Niistä ilmenee tekstissä käytettyjen taulukoiden ja kuvioiden numerointi, otsikot ja sijainti tekstissä. Taulukot ja kuvat numeroidaan ja otsikoidaan tekstissä sekä liitteissä.

Johdanto johdattaa lukijan tutkimukseen. Johdannossa oma tutkimus yhdistetään laajempaan kontekstiin niin käytännön kuin teorian osalta. Lisäksi perustellaan aiheen tärkeys, esitellään tutkielman tarkoitus, selkeästi rajattu tutkimusongelma, tutkimustehtävä, käsittelytapa sekä tutkielman rakenne. Johdannossa ei kuitenkaan vielä esitetä tutkimuksen tuloksia.

Tutkimuksen teoreettisessa osuudessa esitellään sovellettu teoria tai teoreettinen viitekehys. Teoriaosuudessa kuvataan myös aikaisempi tietämys tutkimuksen kohteena olevasta ilmiöstä.

Tutkimuksen empiirisessä osuudessa käydään läpi tutkimuksen kohde (esim. kohdeorganisaatio sekä havaintoyksiköt, kuten vaikkapa tulosyksiköt tai yksilöt), aineiston keruutavat (dokumenttiaineistot, tilastoaineistot, haastattelut, kyselyt tms.) ja kvantitatiivisen analyysin tapauksessa muodostetut muuttujat, aineiston käsittelytapa ja analysointitapa (esim. luokittelevien tai selittävien tilastollisten metodien käyttö) sekä tutkimuksen validiteetti eli pätevyys ja reliabiliteetti eli luotettavuus.

Oikeustieteellinen, erityisesti oikeusdogmaattinen, tutkimus edustaa tulkintatieteiden traditiota. Se ei perustu teorian ja empirian väliseen erotteluun, eikä tutkimuksen rakennekaan noudata tällöin kyseistä kahtiajakoa. Rakenne määräytyy pikemmin sisällöllisten kriteerien pohjalta esimerkiksi niin, että tutkimuksen kuhunkin osakysymykseen pyritään vastaamaan omassa pääluvussa.

Tulosten esittelyosassa käydään läpi tutkimuksen keskeiset tulokset yksityiskohtaisesti ja systemaattisesti tutkimusongelman ratkaisemiseksi. Jakso voidaan jäsentää sopivalla tavalla useammaksi alaluvuksi.

Tutkielman viimeisen luvun muodostavat **johtopäätökset**, joiden alussa kerrataan tiivistetysti tutkimuksen tarkoitus, tutkimuksen pääkysymykset ja annetaan niihin edellisten lukujen perusteella vastaukset. Oman tutkimuksen tuloksia pohditaan ja tulkitaan aikaisemman tutkimuskirjallisuuden ja teorioiden valossa. Työn luonteesta riippuen joskus voi olla luontevaa erotella opiskelijan oma analyysi omaksi kokonaisuudekseen. Analyysin perusteella esitetään tutkimusaihetta koskevat johtopäätökset sekä esitetään lyhyesti mahdollisia jatkotutkimustarpeita.

Lähteet merkitään lähdeluettelon luvussa 3.6 annettavien ohjeiden mukaisesti. Mahdolliset **liitteet** tulevat tutkielman loppuun lähdeluettelon jälkeen. Tutkielman liiteosaan voidaan sisällyttää se materiaali, jota ei välttämättä tarvita tekstissä. Tällaisia ovat esimerkiksi kuviot ja taulukot, korrelaatiomatriisit, kyselylomakkeet ja haastattelurungot. Liitteet numeroidaan ja otsikoidaan, jotta niihin voidaan viitata tekstissä.

Tutkimuksen tekijän tarkistuslistaa (liite 1) kannattaa hyödyntää tutkielmaa tehtäessä ja opponointiin valmistautuessa. Tarkistuslistan avulla opiskelija voi tarkistaa, ovatko kaikki asiat kunnossa.

3.2 Kirjaintyyli, riviväli, marginaalit ja otsikointi

Tutkimusraportin kirjaintyylinä tulee olla Times New Roman (pistekoko 12). Tarvittaessa korostukset tehdään *kursiivilla*. Erityistapauksissa voidaan käyttää myös **lihavoitua**. Alleviivausta ei suositella. On myös huomattava, että paljon käytettynä minkä tahansa korostustyylin teho laskee.

Tekstisivun vasemman ja oikean marginaalin tulee olla tarkastuksen ja työn sitomisen helpottamiseksi yhtä suuret (vähintään 2 cm). Tekstin riviväli on 1,5. Tiivistelmässä riviväli on kuitenkin 1. Myös sisällys- ja lähdeluettelossa sekä alaviitteissä sen tulee olla 1.

Pääotsikko kirjoitetaan **ISOIN KIRJAIMIN** lihavoituna. Otsikkonumeroiden viimeisen numeron jälkeen ei merkitä pistettä. Alaotsikot kirjoitetaan pienin lihavoiduin kirjaimin. Pääotsikko aloitetaan aina uudelta sivulta ja sen jälkeen jätetään kaksi tyhjää riviväliä. Muiden otsikoiden jälkeen jätetään yksi tyhjä riviväli.

Otsikoinnissa rinnasteisia alalukuja täytyy olla vähintään kaksi (esim. alaluvut 4.1 ja 4.2, ei ainoastaan alaluku 4.1). Otsikot ja teksti aloitetaan vasemmasta marginaalista. Kappaleiden väliin lyödään tyhjä riviväli. Lukujen ja kappaleiden väliin ei saa jättää tarpeettomia aukkoja.

Sivunumero merkitään keskelle sivua joko ylä- tai alamarginaaliin. Sivunumerointi aloitetaan varsinaisesta tekstistä eli johdantoluvusta. Kansilehti, tiivistelmä ja sisällysluettelo jäävät siis ilman numeroa.

3.3 Kuviot, taulukot ja matemaattiset kaavat

Tutkimusraportissa kaikkia muita asetelmia kuin taulukoita ja kaavoja kutsutaan kuvioiksi. Kuviot ja taulukot numeroidaan juoksevasti kumpikin omana numerosarjanaan. Kuviot ja taulukot on myös otsikoitava. Taulukkoselosteet eli otsikot sijoitetaan taulukon yläpuolelle. Jos otsikossa on kokonainen lause, taulukon ja kuvion nimen perässä käytetään pistettä; muussa tapauksessa ei. Kuvioiden otsikot sijoitetaan kuvion alapuolelle. Kuvion mahdollinen lähde on mainittava suluissa otsikon perässä.

Jokaiseen kuvioon ja taulukkoon on viitattava tekstissä. Viittaukset taulukoihin ja kuvioihin tehdään numeroviittauksin, esimerkiksi (taulukko 2) tai (kuvio 3), joten teksti voi jatkuu taulukosta tai kuvioista huolimatta. Viittauksia ei siis tehdä tyyliin ”kuvio yllä” tai ”taulukko alla”. Sekä taulukoista että kuvioista tulee olla oma luettelonsa tutkielman sisällysluettelon jälkeen.

Jos tutkimusraportissa esitetään matemaattisia kaavoja, numeroidaan myös ne omana numerosarjanaan, jolloin niihin voidaan myös viitata yksiselitteisesti (kaava 1).

$$(1) (x + y)^2 = x^2 + 2xy + y^2$$

Kaavan matemaattiset merkinnät on kirjoitettava selkeästi. Kaikki kaavassa käytetyt symbolit on määriteltävä täsmällisesti. Kaavojen kirjoittamisessa kannattaa käyttää apuna tekstinkäsittelyjärjestelmän kaavaeditoria, jos se vain on mahdollista. Kaavoissa käytetyn fonttikoon on oltava yhteensopiva tekstiesityksen kanssa.

3.4 Lähdeviitteet

Lähteiden merkitseminen lähdeviitteiden avulla on välttämätöntä, jotta lukijat voivat varmistaa ja arvioida argumentaation pitävyyttä sekä tehtyjä tulkintoja. Lähdeviite on merkittävä aina, kun kirjoittaja viittaa jonkun toisen ajatuksiin joko suorasti tai epäsuorasti. Lähdeviitteet voidaan merkitä joko tekstinsisäisesti lainatun kohdan yhteyteen tai alaviitteenä, mutta kerran valittua tapaa on käytettävä läpi koko työn. Tekijän huomautukset esitetään alaviitteinä. Oikeustieteellisessä tutkimuksessa lähteet merkitään yleensä alaviitteisiin. Tekstin sisäisiä viitteitä ei tällöin käytetä, säädösviitteitä mahdollisesti lukuun ottamatta.

Lähdeviitteiden ja lähdeluettelon laatimisohteet voivat vaihdella kustantajasta ja tieteellisestä aikakausjulkaisusta toiseen (APA, Harvard, Chicago, MLA...). Tässä ohjeistuksessa käytetään APA:an (*American Psychological Association*) pohjautuvaa merkintätapaa, joka on laajalti monien tieteellisten kustantajien ja alan aikakausjulkaisujen käytössä.

Tekstinsisäiset viitteet merkitään seuraavilla tavoilla:

Kun tekstissä viitataan **yhteen virkkeeseen**, sijoitetaan viite virkkeen sisään sulkeisiin ennen loppupistettä tai alaviite esitetään yläindeksinä ennen pistettä.

a. Viittaus koskee vain yhtä virkettä:

XXXXXXXX (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 355–256).

b. Viittaus koskee useampia edeltäviä virkkeitä

Jos tekstinsisäinen viite koskee useampia edeltäviä virkkeitä, sulkeissa oleva lähdeviitelauseke sijoitetaan vasta viimeisen virkkeen pisteen jälkeen. Useampia edeltäviä virkkeitä koskeva alaviite merkitään myös viimeisen virkkeen pisteen jälkeen.

XXXXXXXXXXXXXXXXX. XXXXXXXXX. XXXXXXXX. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 355–256.)

Jos viittaus koskee lähteen tiettyä kohtaa, lähdeviitteeseen merkitään myös sivunumero. Jos taas viitataan koko kirjaan tai artikkeliin, sivunumeroa ei merkitä.

Tekijän sukunimen eteen voidaan lähdeviitteeseen merkitä erilaisia lisukkeita, kuten esim., ks., tai vrt. Lyhennettä **esim.** käytetään silloin, kun viitattavia lähteitä on niin paljon, ettei kaikkien luetteleminen ole tarkoituksenmukaista, vaan mainitaan esimerkkinä joku tai jotkut monista lähteistä. Lyhenne **ks.** ohjaa lukijaa hakemaan kyseessä olevasta lähteestä lisätietoja. **Vrt.** ohjaa hakemaan ainakin osittain tekstissä esitetystä poikkeavaa tietoa. Tutkielman varsinaisessa tekstissä esim., vrt., ks. -tyyppisiä **lyhenteitä ei käytetä**, vaan sana kirjoitetaan aina kokonaan: esimerkiksi, vertaa, katso.

c. Viittaus yhteen lähteeseen

jos kirjoittajia on yksi:

Virkkeen sisällä: Copelandin (1990, 245) mukaan...

Virkkeen lopussa: ...(Copeland 1990, 245).

jos kirjoittajia on kaksi:

Kun **kirjoittajia on kaksi**, merkitään suluissa olevaan lähdeviitteeseen molemmat tekijät ja väliin &-merkki. Kun molempien tekijöiden nimet mainitaan **tekstissä**, tulee nimien väliin **ja**. Tekstissä molemmat kirjoittajat mainitaan aina.

Virkkeen lopussa: ...(Copeland & Weston 1992, 104).

Virkkeen sisällä: Copelandin ja Westonin (1992, 104) mukaan...

jos kirjoittajia on kolme tai useampia:

Ensimmäisellä viittauskerralla mainitaan kaikki kirjoittajat, jos niitä on enintään viisi. Kirjoittajien sukunimet erotetaan toisistaan pilkuilla, paitsi ennen viimeistä nimeä pilkun sijaan tulee &-merkki. Seuraavilla kerroilla viittaukseksi riittää vain ensimmäinen tekijä ja lyhenne ym., mutta lähdeluetteloon on kirjoitettava kaikkien tekijöiden nimet.

Mikäli **tekijöitä** on **kuusi tai useampia**, myös ensimmäisellä kerralla viitettä käytettäessä riittää merkintä ensimmäisestä tekijästä ja ym. Lähdeluetteloon merkitään kuitenkin **aina** kaikkien kirjoittajien nimet

Virkkeen sisällä: Kakon ym. (1999) mukaan...

Virkkeen lopussa: ...(Kakko ym. 1999).

d. Viittaus useampaan kuin yhteen lähteeseen

Jos viitataan saman tekijän useaan julkaisuun, niin julkaisut laitetaan aikajärjestykseen (vanhin ensin). Jos sivunumeroihin ei viitata, niin lähteet erotetaan pilkulla.

...(Hakanen 1994, 1995, 1996).

Jos viittauksia on myös sivunumeroihin, niin lähteet erotetaan puolipisteellä.

...(Hakanen 1994, 100; 1995, 105; 1996, 125).

Jos samalta tekijältä on samalta vuodelta useita julkaisuja, niin julkaisuun viitataan sekä tekstissä että lähdeluettelossa vuosilukuun lisätyn kirjaimen avulla (esim. 1994a ja 1994b).

Jos viitataan useisiin eri tekijöiden julkaisuihin, julkaisut **erotetaan toisistaan puolipisteellä** ja lähdetiedot merkitään sulkeissa aakkos- tai aikajärjestykseen (vanhin ensin). Kun **tekijöitä on kaksi**, merkitään suluissa olevaan **lähdeviitteeseen** molemmat tekijät ja väliin **&-merkki**.

...(Huttunen 1993; Kaleva 1995).

...(Karvinen 1996, 22; Mutka 1998, 79).

Joskus kyseeseen voi tulla myös ns. tärkeysjärjestys eli ensin merkitään päälähde, jonka jälkeen toiseen lähteeseen viitataan ks. myös tai ks. lisäksi -merkinnällä.

...(Kaleva 1995; ks. myös Huttunen 1993).

e. Viittaus toissijaiseen lähteeseen

Lähteiden käytön pääsääntönä on, että lähteenä käytetään aina alkuperäistä lähdetä. Joskus alkuperäistä lähdetä ei ole saatavilla, jolloin tekstissä joudutaan viittaamaan toissijaiseen lähteeseen. Sekä alkuperäinen että toissijainen lähde merkitään lähdeluetteloon. Viittaus toissijaisessa lähteessä alkuperäiseen lähteeseen merkitään seuraavien esimerkkien mukaisesti:

Hotakaisen laatimassa yhteenvedossa (ks. Mäntynen 1988,15–17)...

Koivunen (1985) ehdotti ongelmien ehkäisyä valtion tukitoimilla (Leppänen 1987, 75).

f. Viittaus lähteeseen, jolla ei ole henkilötekijää

Kaikissa lähteissä ei ole mainittu henkilötekijöitä. Tällaisia lähteitä ovat muun muassa komiteamietinnöt ja monet sanomalehtiartikkelit. Jos tekijää ei tiedetä, viitteenä käytetään tekstissä vuosiluvulla varustettuna joko julkaisun nimeä tai julkaisijayhteisön nimeä.

g. Viittaus lakeihin ja asetuksiin

Jos laki on jaettu useampiin lukuihin ja joka luvussa on juokseva pykälänumerointi (esim. luku 3 alkaa ensimmäisellä pykälällä ja luku 4 alkaa ensimmäisellä pykälällä), viitataan lakiin seuraavasti:

OYL 3:1 (*luetaan kolmannen luvun ensimmäinen pykälä*) ja taivutettuna OYL 3:1:ssä.

Jos laki on puolestaan juoksevanumeroinen (eli 1 §, 2 §, 3 § jne.), viitataan lakiin seuraavasti: VML 28 § ja taivutettuna VML 28 §:ssä.

Lainkohtiin viitattaessa lain luku ja pykälä erotetaan toisistaan kaksoispisteellä. Jos halutaan viitata suoraan momenttiin, erotetaan se pisteellä pykälästä. Edellä mainittuja esimerkkejä soveltaen:

OYL 3:1.1 ja *taivutettuna* OYL 3:1.1:n

VML 28.3 § ja *taivutettuna* VML 28.3 §:ssä.

h. Viittaus henkilölähteisiin

Haastatteluista ja muista vastaavista tiedonannoista merkitään jokin tunnustieto (tilanteesta riippuen henkilön nimi, asema organisaatiossa, ikä, sukupuoli tms.). Lähdeluetteloon tehdään tarkempi selvitys henkilölähteistä (esim. haastatellut henkilöt, nimi, asema ja haastattelupäivämäärä), jos haastateltava on antanut luvan nimensä ja tietojensa julkaisuun. Tarvittaessa lähdeluettelossa voi olla erillinen osa, jossa on mainittu haastatellut henkilöt.

Alaviitteet merkitään seuraavalla tavalla:

Alaviite on sisällöltään samanlainen kuin tekstinsisäinen viite. Alaviite merkitään yläindeksoituna numerona välittömästi viitattavan tekstin jälkeen (ei välilyöntiä). Alaviitteiden lisääminen onnistuu esimerkiksi Wordin 'Lisää alaviite' -toiminnolla. Alaviitteiden numerointi voi jatkua sarjana koko tutkielman läpi tai alkaa uudelleen jokaisen luvun alusta. Viitteiden tekstit sijoitetaan jokaisen sivun alareunaan. Alaviitteinä voidaan merkitä myös huomautukset Alaviitetekstien muoto:

1 Copeland 1990, 245.

2 Kuten Brunkland (1998, 256–58) väittää.

3 Asiaa on kyllä tutkittu (ks. esim. Shi-Chin 2004; Williamsburg 2005, 995–997; Tönkkönen 1967), mutta silti...

3.5 Suorat lainaukset ja aineistositaatit

Suorat lainaukset tulevat kyseeseen muun muassa silloin, kun

- (1) lähteen tyyli on erottamattomasti osa asiasisältöä ja siitä halutaan antaa näyte
- (2) tieto on niin merkittävää tai sen lähde on niin arvovaltainen, että on tarpeen pitää se muuttamattomana
- (3) tieto on alkuperäisessä muodossaan ilmaistu niin tarkasti ja vakuuttavasti, että sen muokkaaminen vääristäisi tiedon sisältöä
- (4) ilmaisutapa, kuten käytetyt kielelliset kuviot tai muut kielen muodot, ovat analysoitavina siinä määrin, että tekstitarkkuus on välttämätöntä.

Suoria lainauksia tulee kuitenkin käyttää kohtuullisesti ja aina tarkka lähteen sivunumero mainiten. Mikäli lainaus on lyhyt, voidaan se asettaa virkkeen sisään lainausmerkeillä merkittynä. Pidempi monirivinen lainaus erotetaan omaksi kappaleekseen, sen riviväli tihennetään ja se sisennetään yhden

sarkaimen verran vasemmasta reunasta. Tällöin lainausmerkit voidaan jättää pois, sillä sisentäminen osoittaa, että kyseessä on suora lainaus. Jos lainattavasta tekstistä jätetään pois sanoja tai lauseita, poisjätetty kohta korvataan kahdella peräkkäisellä ajatusviivalla tai kolmella pisteellä. Lainaajan mahdolliset omat lisäykset tai kommentit merkitään lainattavaan tekstiin hakasulkeisiin, ellei niitä ole aiheellista sijoittaa esimerkiksi alaviitteeseen tai selittävään varsinaiseen tekstiin.

Valtio on yhtä aikaa vallankäyttöjärjestelmä ja yhteiskunnan hallitsemisen legitiiminä pidetty muoto, joka saa, jos saa, legitimeettinsä rationaalisesta, kaikkia kansalaisia yhtä lailla koskevasta oikeusjärjestelmästä sekä demokratiasta (Vartola 2017, 58).

Valtio on -- vallankäyttöjärjestelmä ja yhteiskunnan hallitsemisen legitiiminä pidetty muoto, joka saa -- legitimeettinsä -- oikeusjärjestelmästä sekä demokratiasta (Vartola 2017, 58).

Kulloisenkin tutkimuksen omasta aineistosta nousevat suorat lainaukset (aineistositaatit) tulee esittää aina yhdenmukaisella tavalla niiden pituudesta huolimatta eli ne sisennetään kaikissa tapauksissa.

3.6 Lähdeluettelo

Lähdeluettelo sijoitetaan tekstin loppuun ja otsikoidaan **Lähteet**. Lähdeluetteloon merkitään vain ne lähteet, joihin tekstissä on viitattu. Lähdeluettelossa käytettyjä lähteitä ei ryhmitellä. Lähdemerkinnän ensimmäinen rivi aloitetaan vasemmasta marginaalista, ja seuraavat rivit sisennetään. Lähdeluettelon riviväliksi riittää yksi. Parhaiten tilaa säästää menettely, jossa kunkin lähteen toinen ja seuraavat rivit sisennetään esim. 0,5 cm (riippuva sisennys).

a. Painetut lähteet

Lähdeluetteloon merkitään seuraavat tiedot käytetystä lähteestä:

- (1) kirjoittajan (kirjoittajien) sukunimi ja etunimi kokonaisuudessaan tai etunimen ensimmäinen kirjain
- (2) paino- tai julkaisuvuosi
- (3) teoksen tai kirjoituksen nimi
- (4) painos (jos useita)
- (5) julkaisijan kotipaikka
- (6) julkaisija.

Saman kirjoittajan julkaisut laitetaan järjestykseen julkaisuajankohdan mukaan vanhimmasta nuorimpaan. Jos samalta vuodelta on useita julkaisuja, julkaisun otsikot määräävät järjestyksen.

Tällöin vuosiluvun jälkeen merkitään pieni kirjain (a, b, c jne.) lähteiden tunnistamiseksi. Jos samalta

kirjoittajalta on sekä yksin että toisten kanssa kirjoitettuja teoksia, yksin kirjoitetut teokset merkitään ennen toisten kanssa kirjoitettuja. Seuraavassa on esimerkkejä erityyppisten lähteiden merkitsemisestä lähdeluetteloon. Esimerkkien mukaista kursivointia voi halutessaan käyttää (kursivoidaan teoksen nimi).

Teokset

Tamminen, R. (1993). *Tiedettä tekemään!* Jyväskylä: Atena.

Karppi, I. & Sinervo, L.-M. (toim.) (2009). *Governance – Uuden hallintatavan jäsentyminen.*

Tampere: Tampereen yliopisto, Kauppa- ja hallintotieteiden tiedekunta, Hallintotieteiden keskus.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. (2009). *Tutki ja kirjoita.* Helsinki: Tammi.

Opinnäytteet ja sarjajulkaisut

Näsi, S. (1990). *Laskenta-ajattelun kehitys viime vuosisadan puolivälistä nykypäiviin.*

Suomenkieliseen laskentatoimen kirjallisuuteen perustuva historiantutkimus. Tampereen yliopisto. Acta Universitatis Tamperensis 291.

Artikkelit kokoomateoksessa (toimitetussa teoksessa)

Lukka, K., Majala, R., Paasio, A. & Pihlanto, P. (1984). Accounting Research in Finland. Teoksessa

A. Hopwood & H. Schreuder, (toim.) *European Contributions to Accounting Research – The Achievements of the Last Decade* (s. 15–29). Amsterdam: Free University Press.

Artikkelit tieteellisissä aikakauslehdissä

Chandon, P., Wansink, B. & Laurent, G. (2000). A benefit congruency framework of sales promotion

effectiveness. *Journal of Marketing*, 64 (October), 65–81. <http://dx.doi.org/xx.xxx/yyyy>

Artikkelit sanomalehdessä

Päijät-Hämeen Osuuspankki petrasi. (1998). *Keskisuomalainen* 6.8.1998, Talous, 14.

Kuparinen, T. (2003). EU tuomitsi Belgian myöntämät ulkomaalaisyritysten verohelpotukset.

Taloussanomat, 25.2.2003, Uutiset, 9.

Raportit ja komiteamietinnöt

Kettunen, P. (1986). *Laskentatoimen perusteista*. Jyväskylän yliopisto. Taloustieteen laitoksen julkaisuja 80.

KM (1990). *Kirjanpitolainsäädännön uudistamiskomitean mietintö*. Komiteamietintö 1990:45. Helsinki: Valtion painatuskeskus.

Edelliseen on lyhintä viitata tekstissä tapaan KM 1990:45, jolloin vastaavalta kohdalta lähdeluettelosta löytyy tarkempi selvitys.

VH (1990). *Verohallinnon vuositilastoja*. Verohallitus: Tutkimusjaosto. Helsinki. Verohallituksen julkaisu 517.

Edelliseen on lyhintä viitata tekstissä tapaan VH 1990.

Kokous- ja konferenssiesitelmät

Christiansen, M. (1993). *Roots of Danish Financial Reporting System*. Paper presented at British Accounting Association – National Conference. 15.–17.4.1993. University of Strathclyde, UK.

b. Sähköiset lähteet

Internet-lähteisiin viittaamisessa noudatetaan samoja sääntöjä kuin paperimuotoisiin lähteisiin viittaessa. Ne merkitään erittelemättä samaan lähdeluetteloon aakkosjärjestyksessä. Niitä kirjoittaessa on syytä huomioida sekä dokumentin julkaisu- että mahdollinen muutospäiväys. Viitteessä ilmoitetaan aina myös dokumentin lukemispäivä. Päiväys tulee muotoon: luettu 29.2.2018.

Erittäin suositeltavaa on tallentaa keskeisiä kohtia verkosta peräisin olevasta materiaalista silloin, kun sen oletetaan poistuvan palvelimelta tai muuttuvan, eikä paperiversioita ole saatavilla.

Viittaaminen tehdään seuraavasti:

Esimerkki: internet-lähde

tekstissä: (Ortiz-Ospina & Roser 2016)

lähdeluettelossa: Ortiz-Ospina, Esteban & Max Roser (2016). *Corruption*. Saatavissa <<https://ourworldindata.org/corruption>>, luettu 3.1.2018.

Jos sivun tekijää ei ole tiedossa, käytetään julkaisuorganisaation nimeä:

tekstissä: (Suomen YK-liitto 2014)

lähdeluettelossa: Suomen YK-liitto (2014). *YK-liitto*. Saatavissa <<http://www.ykliitto.fi/yk-liitto>>, luettu 29.1.2018.

Viitteen vuosiluku määrittyy ensisijaisesti julkaisu- tai päivitysvuoden mukaan, jotka selviävät hyvin laadituilta verkkosivuilta helposti. Jos kumpaakaan ei ole saatavilla, merkitään viitteeseen se vuosi, jolloin sivuilla on vierailtu. Jos lähde on pdf-dokumentti, joltakin vapaalta palvelimelta saatu alkuperäisesti painettu lähde, siihen voi viitata kuten painettuihin lähteisiin. Jos lähde on myös painetussa muodossa, merkitään ensisijaisesti painettu lähde. Jos internet-lähteellä on jokin otsikko, tulee myös se ilmoittaa.

Esimerkkejä sosiaaliseen mediaan viittaamisesta

Blogikirjoitus: Sukunimi, Etunimi (vuosiluku). ”Kirjoituksen otsikko”, *Blogin nimi* (blogi).

Julkaisija. Julkaisupäivämäärä. Url, luettu päivämäärä.

Youtube-video: Sukunimi, Etunimi TAI käyttäjänimimerkki (vuosiluku). *Videon otsikko*. Youtube.

Julkaisupäivä. Url, luettu päivämäärä

Twitter-viesti: Sukunimi, Etunimi (käyttäjänimimerkki) TAI käyttäjänimimerkki (vuosiluku). ”Koko twitter-viesti”. Twitter. Julkaisupäivä. Url, luettu: päivämäärä.

Facebook-julkaisu: Sukunimi, Etunimi (vuosiluku). ”Facebook-viestin 40 ensimmäistä sanaa”.

Facebook. Julkaisupäivä. Url, luettu: päivämäärä.

HUOM! Joskus on syytä julkaisupäivän ohella merkitä myös tarkka kellonaika, jolloin viesti on julkaistu sosiaalisessa mediassa.

3.7 Liitteet

Tutkimusraportin liitteiksi voidaan sijoittaa sellainen aineisto, jota ei asian ymmärtämisen kannalta tarvitse esittää varsinaisessa tekstissä. Liitteissä voi olla esimerkiksi aineiston hankkimiseen liittyvää materiaalia, kuten kyselylomake. Liitteet numeroidaan juoksevasti siinä järjestyksessä kuin niihin viitataan tekstissä. Tarvittaessa liitteet myös otsikoidaan.

4 TUTKIMUSPROSESSIN LOPPUUN SAATTAMINEN

4.1 Tutkielmien palautus

Kandidaatintutkielman palautusohjeet:

Lataa kandidaatintutkielmasi Turnitin-työkaluun, kun olet varmistanut ohjaajaltasi, että tutkielmasi on valmis. Kun olet saanut ohjaajaltasi tiedon, että hän on **tehnyt virallisen alkuperäisyystarkastuksen, ja että opinnäytteesi on täysin valmis tarkastus- ja hyväksymisprosessia varten**, lataa tutkielma

julkaisuarkisto Trepoon. Julkaisuarkistosta lähtee kirjaston tekemän tarkastuksen jälkeen viesti sekä opiskelijalle että tiedekuntaan työn palauttamisesta. Opiskelijan vastuulla on tarkastajan tiedottaminen työn jättämisestä arvioitavaksi. Tarkastaja hakee työn julkaisuarkistosta.

Pro gradu -tutkielman palauttamisohjeet:

Lataa pro gradu -tutkielmasi Turnitin-työkaluun, kun olet varmistanut ohjaajaltasi, että tutkielmasi on valmis. Kun olet saanut ohjaajaltasi tiedon, että hän on **tehnyt virallisen alkuperäisyystarkastuksen, ja että opinnäytteesi on täysin valmis tarkastus- ja hyväksymisprosessia varten**, lataa tutkielma julkaisuarkisto Trepoon. Opiskelijan tulee ilmoittaa opinnäytetyön tarkastajilleen, että työ on tarkistettavissa julkaisuarkistosta. Opiskelija saa tähän liittyvän viestin kirjastosta muutaman päivän kuluessa työn jättämisestä tarkastukseen. Tarkastusaika lasketaan viestin lähetys hetkestä tarkastajalle.

Yliopisto arkistoi opinnäytteet kirjaston kokoelmaan ainoastaan sähköisinä. Mikäli kuitenkin haluat itsellesi paperikappaleen, katso lisätietoja kirjaston sivuilta: <https://libguides.tuni.fi/opinnaytteet/hyva-tietaa>

Tampereen yliopiston kirjaston ohjeet opinnäytteen tallentamisesta Trepoon:

<https://libguides.tuni.fi/opinnaytteet/arvioitavaksi-jattaminen>

1. **Lue ensin koko ohje huolellisesti** ja aloita sitten työsi tallennus kohdan 3 linkeistä.
2. **Varmista, että työsi on PDF/A-muodossa, siinä on yliopiston vaatima kansilehti ja että olet saanut luvan opinnäytteesi palauttamiseen opinnäytteesi ohjaajalta.** Palautettua opinnäytettä ei voi enää vaihtaa tai muuttaa, joten tarkista, että olet palauttamassa oikean version.
  - Katso ohje PDF/A-muunnokseen oppaastamme.
  - Huom! Vain oikeassa muodossa (PDF/A) ja oikealla kansilehdellä jätetty opinnäytetyö etenee tarkastusprosessissa.
  - Nimeä PDF/A-muotoinen tiedosto nimelläsi (SukunimiEtunimi.pdf ja paritöissä SukunimiSukunimi.pdf)
3. **Mene osoitteeseen <https://trepo.tuni.fi/submit>. Kirjautu järjestelmään Haka -kirjautumisen kautta.**
4. **Valitse työsi näkyvyys/julkaisulupa ja aloita tallennus** valintasi mukaisesta kokoelmasta. Yliopiston avoimen tieteen linjauksen mukaisesti kaikki opinnäytteet julkaistaan avoimesti, elleivät kustantajan ehdot sitä estä. Valitse tallennuskokoelma tämän ohjeen perusteella:
  - Ylempään korkeakoulututkintoon liittyvät opinnäytteet ja lisensiaatintutkimukset:
    - Avoin saatavuus: Opinnäytteet - ylempi korkeakoulututkinto - Palautus

- Opinnäytteeni saa julkaista avoimessa verkossa yliopiston suosituksen mukaisesti.
- Näkyvyys kirjaston opinnäytepisteillä: Opinnäytteet - ylempi korkeakoulututkinto - Palautus (Limited access)
  - Opinnäytteeni on luettavissa vain kirjaston opinnäytepisteillä, joissa ei ole tulostus- tai tallennusmahdollisuutta. Opinnäytteeni kuvailutiedot näkyvät avoimessa verkossa.

5. Julkaisulisenssi / Distribution Licence: Anna lupa opinnäytteesi julkaisemiseen Trepo - julkaisuarkistossa. Huomaa, että avoimen verkkojulkaisemisen määrää valitsemasi tallennuskokoelma.

6. Julkaisun tallennus / Item submission: Täytä tallennuslomakkeen kentät annettujen ohjeiden mukaisesti.

- Mikäli teet opinnäytteen yhdessä jonkun toisen kanssa:
- Palauta työ vain yhteen kertaan.
- Lisää kaikkien tekijöiden nimet Tekijä / Author –kenttään.
- Lähetä viesti thesis@tuni.fi –osoitteeseen ja kerro viestissä, ketkä kaikki ovat olleet tekemässä ko. opinnäytettä ja kaikkien opinnäytteen tekijöiden sähköpostiosoitteet.

7. Täytettyäsi kaikki lomakkeen kentät, valitse Seuraava.

8. Lataa tiedosto koneeltasi kohdassa Tiedosto / File. Jätä Tiedoston kuvaus / File Description - kohta tyhjäksi. Tiedosto latautuu, kun painat Seuraava / Next.

9. Tarkista / Review: Tarkista tallentamasi tiedot. Pääset korjaamaan niitä napsauttamalla halutun kohdan alapuolella olevaa Korjaa jokin näistä / Correct one of these -linkkiä. Jos tiedot ovat oikein, paina Lähetä julkaisu / Complete submission.

Tallennuksen jälkeen

Saat kirjastosta sähköpostiviestin tuni-sähköpostiisi kolmen arkipäivän kuluessa. Tässä viestissä kerrotaan osoite, josta työsi tarkasta/tarkastajat voivat noutaa työsi tarkastettavaksi. Välitä tämä viesti tarkastajillesi heti sen saatuaasi. Kun työsi on arvioitu tiedekunnassa, kirjasto siirtää työsi valintasi mukaan joko saataville avoimesti verkossa tai nähtäväksi vain kirjaston opinnäytepisteillä. Huomaathan, että työn julkaisemiseen voi mennä kolmesta kuuteen viikkoa. Pro gradu -tutkielmat säilytetään pysyvästi.

4.2 Kypsyysnäyte

Kypsyysnäytteen tehtävänä on osoittaa, että opiskelija on perehtynyt tutkielmansa aihepiiriin ja laatinut sen itse. Samoin sen tehtävänä on osoittaa, että opiskelijalla on hyvä äidinkielen taito. Kypsyysnäyte suoritetaan **31.7.2024** saakka kirjoittamalla opinnäytteen tiivistelmä.

Kandidaatintutkielman yhteydessä kypsyysnäytteestä tehdään sekä sisällön- että kielentarkastus. Pro gradu -tutkielman yhteydessä kypsyysnäytteestä tarkistetaan vain sisältö, jos opiskelija on suorittanut kypsyysnäytteen aikaisemmassa tutkinnossa. Tutustu lisätietoon kypsyysnäytteestä ja sen suorittamisesta täällä: www.tuni.fi/opiskelijanopas/kasikirja/uni/?page=5358

4.3 Tutkielmien tarkastusprosessi sekä arvostelu

Kandidaatintutkielma arvioidaan erillisellä lomakkeella (liite 4 ja 5) asteikolla 1–5. Numeerisen arvostelun lisäksi ohjaaja laatii lyhyen lausunnon tutkielmasta, jonka opiskelija saa tietoonsa sähköpostitse yliopiston sähköpostiosoitteeseen, kun kandidaatintutkielma on arvosteltu ja kypsyysnäyte tarkastettu ja hyväksytty.

Pro gradu -tutkielma arvioidaan erillisellä lomakkeella (liite 6 ja 7) asteikolla 1–5. Numeerisen arvostelun lisäksi tarkastajat laativat lyhyen lausunnon työn keskeisistä ansioista ja heikkouksista. Työn kokonaisarvosana ei ole mekaanisesti laskettu keskiarvo arviointilomakkeen eri osioihin merkityistä arvioinneista, koska työt ovat erilaisia eikä kokonaisuus muutenkaan ole osiensa lineaarinen summa. Erittäin vakava puute jossakin mielessä voi laskea arvosanaa huomattavasti, vaikka työssä muuten olisi ansioita. Toisaalta kiistaton ansiokkuus jossakin suhteessa voi kompensoida kömmähdyksiä muilta osin. Pro gradu -tutkielman arvosanaa määrättäessä otetaan huomioon eri näkökohtia, joiden tuloksena arvosana määräytyy.

Pro gradu -tutkielmalle määrätään kaksi tarkastajaa. Tarkastajat sopivat keskenään, kumpi heistä on 1. ja kumpi 2. tarkastaja. Edellinen laatii arvostelulausunnon luonnoksen, mutta silti kummankin tarkastajan näkemys on yhtä painava ajatellen niin numeroarviointia, sanallista arviointia kuin ehdotusta arvosanasta. Tarkastajien lausunnot tai yhteislausunto lähetetään tiedoksi tutkielman tekijälle vähintään neljä päivää ennen tutkielman hyväksymistä.

Kypsyysnäyte suoritetaan **31.7.2024** saakka kirjoittamalla opinnäytteen tiivistelmä. Nykyisen kypsyysnäytteen tekotavan ollessa voimassa opinnäytteen tarkastajalla on 21 päivää arvioida opinnäytetyö siitä, kun opinnäytetyö on jätetty arvioitavaksi (eli kun olet lähettänyt kirjastosta

saamasi linkin tarkastajalle). Mikäli tenttimäisen kypsyysnäytteen ollessa voimassa, tarkastusaika on 28 vuorokautta.

5 KIRJALLISUUTTA JA LINKKEJÄ TUTKIELMAN TEKIJÖILLE

Tieteellinen kirjoittaminen

Hirsjärvi, Sirkka, Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula 2009. *Tutki ja kirjoita*. 15. uudistettu painos. Helsinki: Tammi.

Kvalitatiivinen tutkimus

Janhonen, Sirpa & Nikkonen, Merja (toim.) 2001. *Laadulliset tutkimusmenetelmät hoitotieteessä*. Helsinki: WSOY.

Koskinen, Ippo, Alasuutari, Pertti & Peltonen, Tuomo 2005. *Laadulliset menetelmät kauppatieteissä*. Tampere: Vastapaino.

Tuomi, Jouni & Sarajärvi, Anneli 2009. *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. Helsinki: Tammi.

Kvantitatiivinen tutkimus

Heikkilä, Tarja 2010. *Tilastollinen tutkimus*. Helsinki: Edita.

Hallintotieteiden Moodle-alueet

Hallintotieteiden kandialue. <https://moodle.tuni.fi/course/view.php?id=23715>

Hallintotieteiden gradualue. <https://moodle.tuni.fi/course/view.php?id=22306>

Tampereen yliopiston kirjaston materiaalit

Tiedonhankintataitojen koulutus. <https://libguides.tuni.fi/tiedonhankintataitojen-koulutus/keskustakampus>

Tiedonhaun opas. <https://libguides.tuni.fi/tiedonhaun-opas>

Hallintotieteiden opas. <https://libguides.tuni.fi/hallintotieteet/artikkelit>

Viitteidenhallintaohjelmat. <https://libguides.tuni.fi/viitteidenhallintaohjelmat/vertailu>

Suomen kieli

Nykyajan kielenopas. <http://jkorpela.fi/kielenopas/index.html>

Kirjoittajan ABC-kortti. <http://webcgi.oulu.fi/oykk/abc/>

Kotimaisten kielten tutkimuskeskus. Kielitoimiston ohjeita ja suosituksia. Materiaalia ja testejä mm. lyhenteistä ja pilkun käytöstä. <http://www.kotus.fi/kielitoimisto/>

LIITE 1: Tutkimuksen tekijän ja opponentin tarkistuslista

1. Seminaarityön nimi ja tutkimustehtävä

- Vastaako tutkielman otsikko sen sisältöä?
- Onko työn alussa ilmoitetut tavoitteet ja ongelmat ilmaistu selvästi ja perustellusti?

2. Tarkasteltavien kysymysten ja ongelmien hahmottaminen

- Juontuuko tutkimusongelma tieteestä?
- Ellei ongelma juonnu tieteestä, juontuuko tieteestä se tapa, jolla ongelmaa pyritään ratkaisemaan?
- Miten tutkimustehtävään liittyvät kysymykset on ymmärretty? Onko ne esitetty selkeästi ja yksiselitteisesti?
- Onko jotakin olennaista sivuutettu?
- Ovatko kaikki esitetyt kysymykset tutkimuksen tavoitteen kannalta tarpeellisia? Kuinka esitettyjä kysymyksiä on käsitelty tutkielmassa?

3. Tutkimusmenetelmät ja tutkimusmenetelmät

- Onko tutkimuksen metodi tuotu selvästi esiin – esim. käsiteanalyysi, empiirinen selittävä työ, kehittämistutkimus tms. – ja sopiiko metodi aiheeseen?
- Kuinka käytetyt menetelmät on ilmaistu? Vai onko niitä lainkaan, ja ellei ole, mitä tästä voisi päätellä?
- Vastaako asian käsittely ilmoitettua menetelmää?
- Olisiko jollain toisella menetelmällä voitu ehkä päästä parempiin tuloksiin? Olisiko ylipäätään suotavaa, että edes jotakin tunnettua tieteellistä menetelmää käytettäisiin?

4. Lähteiden valinta ja käyttö

- Mihin lähteisiin työ perustuu?
- Onko lähteiden valinta käsiteltävän tutkimustehtävän kannalta perusteltu? Puuttuuko lähteistä jotain aiheen kannalta olennaista?
- Onko lähteitä ymmärretty ja tulkittu oikein?
- Onko jotain tutkimustehtävän kannalta olennaista jäänyt huomaamatta lähdeaineistossa?

5. Tutkimusraportin jäsentely

- Onko käytetty jäsentely esitetyn tutkimustehtävän ja tutkimuksen tulosten esittämisen kannalta tarkoituksenmukainen?
- Eteneekö tutkielma johdonmukaisesti?
- Tekeekö jäsentely tutkielmasta tasapainoisen vai saako jokin teema suhteettomasti huomiota?

6. Päätelmien tekeminen

- Seuraavatko tutkielmassa esitetyt päätelmät siinä asetetusta tutkimustehtävästä?
- Olisiko tutkija voinut tehdä aineistonsa pohjalta vielä muita päätelmiä?
- Ovatko tutkijan päätelmät tutkimusaineiston kannalta liian rohkeita tai liioiteltuja?

7. Lähdeviitteet

- Onko viitteissä esitetty dokumentaatio riittävä?
- Ovatko viitteissä annetut tiedot oikein, ts. pitävätkö ne paikkansa?
- Onko viitteiden merkitsemisessä käytetty johdonmukaisesti samaa merkitsemistapaa?

- Onko merkitsemistapa riittävä ja selkeä?
- Vastaavatko viitteiden merkinnät lähdeluettelon merkintöjä?

8. Tutkimuksen kieli ja tyyli

- Onko tutkielmassa käytetty kieli ja tyyli tutkimuksen tarkoitukseen nähden sopivaa?
- **Onko tutkielma kieliopillisesti moitteeton ja sujuva?**

9. Lähdeluettelo

- Onko lähdeluettelossa mainittu kaikki käytetty aineisto?
- Ovatko käytetyt merkinnät selkeitä, yksiselitteisiä, johdonmukaisia ja riittäviä?

LIITE 2: Nimiölehden malli

"[Kirjoita tähän nimesi]"

"[KIRJOITA TÄHÄN TYÖSI PÄÄOTSIKKO]"
"[Kirjoita tähän työsi mahdollinen alaotsikko]"

"[Kirjoita tähän tiedekunnan nimi]"
"[Opinnäytetyön taso]"
"[Kuukausi]" "[Vuosi]"

LIITE 3: Tiivistelmän malli

TIIVISTELMÄ

"[Tekijän nimi]" : "[Opinnäytetyön otsikko]"
"[Opinnäytetyön taso]"
Tampereen yliopisto
"[Tutkinto-ohjelma]"
"[Kuukausi]" "[Vuosi]"

Tiivistelmän ensimmäinen kappale
Tiivistelmän toinen kappale

Avainsanat: Tiivistelmä-tekstin jälkeen

Tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu Turnitin OriginalityCheck –ohjelmalla.

Avainsanat: 3–5 tutkimuksen kannalta keskeistä avainsanaa Yleisestä suomalaisesta asiasanastosta (YSA) (<https://finto.fi/ysa/fi/>)

Tiivistelmän tulee olla mahdollisimman ytimekäs n. 150–250 sanan pituinen **itsenäinen kokonaisuus**. Tiivistelmä kirjoitetaan ykkösvälillä yhdelle sivulle, poikkeustapauksessa kahdelle

sivulle. Tiivistelmä kirjoitetaan passiivissa. Tiivistelmästä tulisi ilmetä mm:

- tutkimusaihe tai pääongelmat ja tutkimuskysymykset
- tutkimuksen kohde
- käytetyt tutkimusmenetelmät, aineisto
- keskeiset tutkimustulokset
- tulosten perusteella tehdyt päätelmät, jatkotutkimusaiheet ja mahdolliset toimenpidesuosituks

LIITE 4: Kandidaatintutkielman arvostelussa käytettävä lomake

Johtamisen ja talouden tiedekunta / Faculty of Management and Business

Kandidaatintutkielman tarkastuslausunto / Bachelor's Thesis Assessment

Päiväys / Date

TYÖN TIEDOT / THESIS INFORMATION

Tekijä / Author	Opiskelijanumero / Student number
Tutkinto-ohjelma / Degree programme	
Työn otsikko / Title of the Thesis	
Työn tarkastaja / Examiner	
☐ Tekstin alkuperäisyyden tarkistus on tehty (Turnitin-ohjelmalla). Olen analysoinut järjestelmän tuottaman raportin ja sen nojalla totean työn lähdeaineiston käytön hyvän tieteellisen tavan mukaisesti toteutetuksi. / <i>The manuscript has undergone an originality check (Turnitin system). I have examined the Originality Report</i>	
☐ Kypsyyssnäyte suoritettu / Proficiency test completed	

ARVIOITAVAT OSA-ALUEET	1	2	3	4	5
Aihe, tutkimustehtävä ja rajaukset <i>Topic, research problem and research questions</i>					
Tutkielman viitekehys <i>Thesis framework</i>					
Tutkimusmenetelmät ja aineisto <i>Methods and data</i>					
Analysointi ja tulosten tulkinta <i>Analysis and findings</i>					
Tieteellinen esitystapa <i>Conventions of scientific writing</i>					

(Kussakin arviointikohdassa noudatetaan asteikkoa 1-5, 5 = erinomainen, 4 = kiitettävä, 3 = hyvä, 2 = tyydyttävä, 1 = välttävä. Kokonaisarvosana ei ole osatekijöiden pisteiden matemaattinen keskiarvo, koska osatekijöiden painoarvot vaihtelevat.) / Each component is evaluated using the scale from 1 to 5, 5 = excellent, 4 = very good, 3 = good, 2 = satisfactory, 1 = sufficient. The final grade proposal is not an average of the components as the importance of components may vary.)

Arvosanaesitys / Grade proposal (1-5):

Sanallinen arvio / Verbal assessment:

Tarkastaja / Examiner

Allekirjoitus / <i>Signature</i>
Nimenselvennys / <i>Name</i>
Nimike / <i>Title</i>

LIITE 5: Kandidaatintutkielman arvostelussa käytettävä lomake (julkisoikeus)

Johtamisen ja talouden tiedekunta / Faculty of Management and Business

Kandidaatintutkielman tarkastuslausunto / Bachelor's Thesis Assessment

Päiväys / Date

TYÖN TIEDOT / THESIS INFORMATION

Tekijä / Author	Opiskelijanumero / Student number
Tutkinto-ohjelma / Degree programme	
Työn otsikko / Title of the Thesis	
Työn tarkastaja / Examiner	
☐ Tekstin alkuperäisyyden tarkistus on tehty (Turnitin-ohjelmalla). Olen analysoinut järjestelmän tuottaman raportin ja sen nojalla totean työn lähdeaineiston käytön hyvän tieteellisen tavan mukaisesti toteutetuksi. / <i>The manuscript has undergone an originality check (Turnitin system). I have examined the Originality Report</i>	
☐ Kypsyysnäyte suoritettu / Proficiency test completed	

ARVIOITAVAT OSA-ALUEET	1	2	3	4	5
Aihe, tutkimustehtävä ja rajaukset <i>Topic, research problem and research questions</i>					
Tutkimusmenetelmä <i>Research method</i>					
Lähdeaineisto <i>Legal and other sources</i>					
Tutkimustehtävän toteutus <i>Implementation of research problem</i>					
Tieteellinen esitystapa <i>Conventions of scientific writing</i>					

(Kussakin arviointikohdassa noudatetaan asteikkoa 5 -1, 5 = erinomainen, 4 = kiitettävä, 3 = hyvä, 2 = tyydyttävä, 1 = välttävä. Kokonaisarvosana ei ole osatekijöiden pisteiden matemaattinen keskiarvo, koska osatekijöiden painoarvot vaihtelevat. / Each component is evaluated using the scale from 1 to 5, 5 = excellent, 4 = very good, 3 = good, 2 = satisfactory, 1 = sufficient. The final grade proposal is not an average of the components as the importance of components may vary.)

Arvosanaesitys /Grade proposal (1-5):

Sanallinen arvio / Verbal assessment:**Tarkastaja / Examiner**Allekirjoitus / *Signature*Nimenselvennys / *Name*Nimike / *Title*

LIITE 6: Pro gradu -tutkielman arvostelussa käytettävä lomake

Johtamisen ja talouden tiedekunta / Faculty of Management and Business

Pro gradu -tutkielman tarkastuslausunto / Master's Thesis Assessment

Päiväys / Date

TYÖN TIEDOT / THESIS INFORMATION

Tekijä / Author	Opiskelijanumero / Student number
Tutkinto-ohjelma / Degree programme	
Tutkielman nimi / Title of the Thesis	
Opintosuorituksen laajuus opintopisteinä / The extent of the Thesis (ECTS)	
Työn tarkastajat / Examiners	
☐ Tekstin alkuperäisyyden tarkistus on tehty (Turnitin-ohjelmalla). Olen analysoinut järjestelmän tuottaman raportin ja sen nojalla totean työn lähdeaineiston käytön hyvän tieteellisen tavan mukaisesti toteutetuksi. / <i>The manuscript has undergone an originality check (Turnitin system). I have examined the Originality Report</i>	
☐ Kypsyyinäyte suoritettu / Proficiency test completed	

ARVIOITAVAT OSA-ALUEET EVALUATED COMPONENTS	1	2	3	4	5
Aihe Topic					
Tutkimustehtävä ja -kysymykset Research problem and research questions					
Teoreettinen viitekehys Theoretical framework					
Tutkimusmenetelmät ja aineisto Methods and data					
Analyysointi ja tulosten esittäminen Analysis and findings					
Tulosten tulkinta ja johtopäätökset Interpretation of findings and conclusion					
Tieteellinen esitystapa Conventions of scientific writing					

(Kussakin arviointikohdassa noudatetaan asteikkoa 1-5, 5 = erinomainen, 4 = kiitettävä, 3 = hyvä, 2 = tyydyttävä,

1 = välttävä. Kokonaisarvosana ei ole osatekijöiden pisteiden matemaattinen keskiarvo, koska osatekijöiden painoarvot vaihtelevat. / Each component is evaluated using the scale from 1 to 5, 5 = excellent, 4 = very good, 3 = good, 2 = satisfactory, 1 = sufficient. The final grade proposal is not an average of the components as the importance of components may vary.)

Arvosanaesitys / Grade proposal (1-5):

Sanallinen arvio / Verbal assessment:

Tarkastajat / Examiners

Allekirjoitus / Signature	Allekirjoitus / Signature
Nimenselvennys / Name	Nimenselvennys / Name
Nimike / Title	Nimike / Title

LIITE 7: Pro gradu -tutkielman arvostelussa käytettävä lomake (julkisoikeus)

Johtamisen ja talouden tiedekunta / Faculty of Management and Business

Pro gradu -tutkielman tarkastuslausunto / Master's Thesis Assessment

Päiväys / Date

TYÖN TIEDOT / THESIS INFORMATION

Tekijä / Author	Opiskelijanumero / Student number
Tutkinto-ohjelma / Degree programme	
Tutkielman nimi / Title of the Thesis	
Opintosuorituksen laajuus opintopisteinä / The extent of the Thesis (ECTS)	
Työn tarkastajat / Examiners	
☐ Tekstin alkuperäisyyden tarkistus on tehty (Turnitin-ohjelmalla). Olen analysoinut järjestelmän tuottaman raportin ja sen nojalla totean työn lähdeaineiston käytön hyvän tieteellisen tavan mukaisesti toteutetuksi. / <i>The manuscript has undergone an originality check (Turnitin system). I have examined the Originality Report</i>	
☐ Kypsyyssnäyte suoritettu / Proficiency test completed	

ARVIOITAVAT OSA-ALUEET EVALUATED COMPONENTS	1	2	3	4	5
Aihe Topic					
Tutkimustehtävä ja -kysymykset Research problem and research questions					
Teoreettis-metodinen lähestymistapa ja lähdeaineisto Theoretical and methodological approach and sources					
Tutkimustehtävän toteutus ja oikeudellinen argumentaatio Implementation of research problem and legal argumentation					
Johtopäätökset Conclusions					
Tieteellinen esitystapa Conventions of scientific writing					

(Kussakin arviointikohdassa noudatetaan asteikkoa 1-5, 5 = erinomainen, 4 = kiitettävä, 3 = hyvä, 2 = tyydyttävä, 1 = välttävä. Kokonaisarvosana ei ole osatekijöiden pisteiden matemaattinen keskiarvo, koska osatekijöiden painoarvot vaihtelevat. / Each component is evaluated using the scale from 1 to 5, 5 = excellent, 4 = very good, 3 =

good, 2 = satisfactory, 1 = sufficient. The final grade proposal is not an average of the components as the importance of components may vary.)

Arvosanaesitys / Grade proposal (1-5):

Sanallinen arvio / Verbal assessment:

Tarkastajat / Examiners

Allekirjoitus / Signature	Allekirjoitus / Signature
Nimenselvennys / Name	Nimenselvennys / Name
Nimike / Title	Nimike / Title

LIITE 8: Kandidaatintutkielmien arviointiperusteet

JOHTAMISEN JA TALOUDEN TIEDEKUNTA

KANDIDAATINTUTKIELMIEN ARVIINTIPERUSTEET

ARVOSANA	AIHE, TUTKIMUSTEHTÄVÄ JA RAJAUKSET	TUTKIELMAN VIITEKEHYS	TUTKIMUSMENETELMÄT JA AINEISTO	ANALYSOINTI JA TULOSTEN TULKINTA	TIETEELLINEN ESITYSTAPA
	- aihevalinnan ja tutkimustehtävän perustelu ja taustoitus - kytkentä teoreettiseen viitekehukseen - tehtävänasettelun ja -rajausten johdonmukaisuus	- relevanssi aiheen käsittelyn kannalta - tutkimusteemaan liittyvän kirjallisuuden tuntemus - keskeisten käsitteiden määrittely	- menetelmän ja aineistovalinnan perustelut - menetelmän ja aineiston soveltuvuus tutkimustehtävään	- menetelmän hallinta - tutkimuskysymyksiin vastaaminen - tulosten suhteuttaminen tutkielman viitekehukseen ja aikaisempaan tutkimukseen - pohdinta, tulkinta ja johtopäätösten teko	- tutkielman rakenteen johdonmukaisuus ja tasapainoisuus - tutkielman ulkoasu - tutkielman kieliasu - tieteellinen ilmaisu - muotoseikat
1 (välttävä)	Aiheen valintaa on perusteltu välttävästi. Tutkimuksen rajaukset ovat puutteelliset. Tutkimustehtävän kytkentä viitekehukseen on ohut. Huolimatta puutteista, tutkimustehtävä on toteuttamiskelpoinen.	Kirjallisuuslähteitä vähän. Viitekehys suppea, pääosin suoraa referointia. Käsitelmääritellyt puuttuu osittain.	Tutkimusmenetelmän suhde tutkimustehtävään ja aineistoon jää epäselväksi. Aineistoa ei ole selvästi määritely.	Menetelmän ja aineiston hyödyntäminen on puutteellista. Johtopäätökset eivät kunnolla perustu analyysiin ja vastaa tutkimuskysymyksiin. Tuloksia ei suhteuteta viitekehukseen ja aiempaan tutkimukseen. Kokonaisuutena tutkielma täyttää vähimmäisvaatimukset.	Tutkielman rakenne on epätasapainoinen. Tieteellisessä esitystavassa on merkittäviä kielellisiä ja teknisiä puutteita.
2 (tydyttävä)	Aiheen valintaa on perusteltu tyydyttävästi. Tutkimuksen rajauksissa on joitakin epätasapainoisuuksia. Tutkimustehtävän kytkennässä viitekehukseen on horjuvuutta.	Kirjallisuuden kattavuus tyydyttävä. Viitekehys pintapuolinen, kirjallisuuden käsittely paljolti mekaanista. Käsitelmääritellyt osittain epätasapainoisia.	Tutkimusmenetelmä on, mutta heikosti perusteltu. Tutkimusaineisto on puutteellinen suhteessa tutkimustehtävään.	Menetelmän ja aineiston hyödyntämisessä joitakin puutteita. Johtopäätökset perustuvat vain osittain analyysiin, tutkimuskysymyksiin vastaamisessa puutteita. Tuloksia ei juurikaan suhteuteta viitekehukseen ja aiempaan tutkimukseen.	Rakenteessa on lievää epätasapainoisuutta. Tieteellisessä esitystavassa ja kirjallisessa ilmaisussa on selviä puutteita.
3 (hyvä)	Aiheen valinta ja tutkimustehtävä on perusteltu asianmukaisesti. Tutkimustehtävä on rajattu realistiseksi ja se on kytketty viitekehukseen.	Kirjallisuuden kattavuus ja viitekehksen relevanssi aiheen kannalta hyviä. Kirjallisuuden käsittely pääosin kriittistä. Käsitelmääritellyt pääosin täsmällisiä.	Tutkimusmenetelmä ja aineisto on perusteltu ja ne soveltuvat tutkimustehtävään, mutta menetelmää on sovellettu mekaanisesti.	Menetelmää ja aineistoa hyödynnetty kattavasti. Johtopäätökset tehty asianmukaisesti hyvin tehdystä analyysistä tutkimuskysymyksiin vastaten. Tuloksia tulkittu suppeahkosti viitekehksen ja aiemman tutkimuksen valossa.	Rakenne on kohtuullisen tasapainoinen. Tieteellinen esitystapa toimii hyvin, kielellisessä ilmaisussa on vain vähäisiä puutteita.
4 (kiitettävä)	Aiheen valinta ja tutkimustehtävä on perusteltu asianmukaisesti ja kattavasti. Rajaukset ovat selkeät. Tutkimustehtävän kytkentä viitekehukseen on selkeä ja johdonmukainen.	Kirjallisuuden kattavuus kiitettävä. Viitekehys laadittu käyttäen kirjallisuuslähteitä kriittisesti. Käsitelmääritellyt kattavia ja täsmällisiä.	Työssä käytetään tutkimusmenetelmää, joka soveltuu aineistoon ja tutkimustehtävään hyvin.	Menetelmää ja aineistoa hyödynnetty asiantuntevasti. Analysointi tarkkaa ja systemaattista. Johtopäätökset suhteutettu kiitettävästi viitekehukseen ja aiempaan tutkimukseen.	Rakenne on tasapainoinen. Tieteellinen ilmaisu on toimivaa ja muotovaatimukset on täytetty erittäin hyvin. Kieliasu on moitteeton.
5 (erinomainen)	Aiheen valinta ja tutkimustehtävä on perusteltu asiantuntevasti ja kattavasti. Tutkimustehtävä on rajattu tarkasti ja johdonmukaisesti ja sen kytkentä viitekehukseen on selkeä, johdonmukainen ja vahva.	Viitekehys osoittaa aiheen kypsää hallintaa. Kirjallisuuden käsittely kriittistä ja analysoivaa. Käsitteet määritellyt johdonmukaisesti ja täsmällisesti.	Tutkimusmenetelmä on perusteltu ansiokkaasti suhteessa tutkimuskysymyksiin, viitekehukseen ja aineistoon. Menetelmä auttaa selkeästi vastaamaan tutkimustehtävään.	Menetelmää ja aineistoa hyödynnetty syvästi. Johtopäätökset oivaltavia ja niitä on kriittisesti arvioitu suhteessa vaihtoehtoisiin tulkintoihin ja niiden merkitystä on pohdittu tieteenalan keskustelun valossa.	Rakenne on tasapainoinen. Tieteellinen esitystapa noudattaa kaikin puolin tieteellisen perinteen vaatimuksia. Kielellinen ilmaisu on sujuvaa ja käsitteellisesti tarkkaa.

LIITE 9: Kandidaatintutkielmien arviointiperusteet, julkisoikeus

JOHTAMISEN JA TALOUDEN TIEDEKUNTA

OIKEUSTIETEELLISTEN KANDIDAATINTUTKIELMIEN ARVIOINTIPERUSTEET

ARVOSANA	AIHE, TUTKIMUSTEHTÄVÄ JA RAJAUKSET	TUTKIMUSMENETELMÄ	LÄHDEAINEISTO	TUTKIMUSTEHTÄVÄN TOTEUTUS	TIETEELLINEN ESITYSTAPA
	- aihevalinnan ja tutkimustehtävän perustelu ja taustoitus - tehtävänasettelun ja -rajauksen johdonmukaisuus	- tutkimusmenetelmän määrittely ja soveltavuus tutkimustehtävään - keskeisten käsitteiden määrittely	- lähdeaineiston kattavuus - lähdeaineiston suhde tutkimustehtävään	- tutkielman rakenteen johdonmukaisuus ja tasapainoisuus - oikeudellisen argumentaation ja oikeuslähdeopin hallinta - tutkimuskysymyksiin vastaaminen	- tutkielman ulkoasu ja kieliasu - tieteellinen ilmaisu - muotoseikat
1 (välttävä)	Aiheen valintaa on perusteltu välttävästi. Tutkimuksen tehtävänasettelu ja rajaukset ovat puutteelliset. Huolimatta puutteista, tutkimustehtävä on toteuttamiskelpoinen.	Tutkimusmenetelmä soveltuu vain välttävästi tutkimustehtävän käsittelyyn. Käsitelmääritellyt ovat epätäsmällisiä.	Lähdeaineisto on selvästi puutteellinen tai tutkimuksen tehtävänasettelun kannalta irrelevantti. Sen avulla voidaan kuitenkin välttävästi vastata tutkimustehtävään.	Tutkielman rakenne on epätasapainoinen. Oikeudellinen argumentaatio on puutteellista ja sisältää heikkouksia oikeuslähdeopin hallinnassa. Kokonaisuutena tutkielma täyttää vähimmäisvaatimukset.	Vaikka tieteellisessä esitystavassa on merkittäviä kielellisiä ja teknisiä puutteita, tutkielma täyttää kokonaisuutena vähimmäisvaatimukset.
2 (tydyttävä)	Aiheen valintaa on perusteltu tyydyttävästi. Tutkimuksen tehtävänasettelussa ja rajauksissa on joitakin epätäsmällisyyksiä.	Tutkimusmenetelmä ei täysin sovellu tutkimustehtävän käsittelyyn. Käsitelmääritellyt ovat osittain epätäsmällisiä.	Lähdeaineisto on suppea tai siitä puuttuu tutkimustehtävän kannalta keskeistä materiaalia.	Rakenteessa on lievää epätasapainoisuutta. Oikeudellisessa argumentaatiossa ja oikeuslähdeopin hallinnassa on joitakin puutteita.	Tieteellisessä esitystavassa ja kirjallisessa ilmaisussa on selviä puutteita.
3 (hyvä)	Aiheen valinta ja tutkimustehtävä on perusteltu asianmukaisesti. Tutkimustehtävä on rajattu realistiseksi.	Työssä sovelletaan tutkimusmenetelmää, joka vastaa tutkimustehtävään. Käsitelmääritellyt ovat pääosin täsmällisiä.	Lähdeaineisto sisältää tutkimustehtävän kannalta keskeisen materiaalin. Se osoittaa aiheen hallintaa.	Rakenne on kohtuullisen tasapainoinen. Oikeuslähdeopin hallinta on asianmukaista. Oikeudellinen argumentaatio on kattavaa ja vastaa tutkimuskysymyksiin.	Tieteellinen esitystapa toimii hyvin, kielellisessä ilmaisussa on vain vähäisiä puutteita.
4 (kiitettävä)	Aiheen valinta ja tutkimustehtävä on perusteltu asianmukaisesti ja kattavasti. Rajaukset ovat selkeät.	Työssä sovelletaan hyvin tutkimusmenetelmää, joka auttaa selkeästi vastaamaan tutkimustehtävään. Käsitelmääritellyt ovat kattavia ja täsmällisiä.	Lähdeaineisto on kattava ja hyvin koottu. Se osoittaa aiheen hyvää hallintaa.	Rakenne on tasapainoinen. Oikeudellinen argumentaatio on asiantuntevaa ja osoittaa oikeuslähdeopin hyvää hallintaa. Tehdyt tulkintakannanotot ovat tarkkoja ja systemaattisia. Tutkielman kannanotoissa on selvää itsenäistä ja kriittistä otetta.	Tieteellinen ilmaisu on toimivaa ja muotovaatimukset on täytetty erittäin hyvin. Kieliasu on moitteeton.
5 (erinomainen)	Aiheen valinta ja tutkimustehtävä on perusteltu asiantuntevasti ja kattavasti. Tutkimustehtävä on tarkasti ja johdonmukaisesti rajattu.	Tutkimusmenetelmän valinta on perusteltu ansiokkaasti ja sitä käytetään tavalla, joka auttaa selkeästi vastaamaan tutkimustehtävään. Käsitteet on määritelty johdonmukaisesti ja täsmällisesti.	Lähdeaineisto on kattava ja koottu oivaltavasti. Se osoittaa aiheen kypsää hallintaa.	Rakenne on tasapainoinen. Oikeudellinen argumentaatio on syvällistä. Se osoittaa kykyä arvioida oikeuslähdeopillisten lähtökohtien merkitystä omille tulkintakannanotoille. Tehdyt tulkintakannanotot ovat oivaltavia ja niitä on itsenäisesti ja kriittisesti arvioitu suhteessa vaihtoehtoisin tulkintoihin.	Tieteellinen esitystapa noudattaa kaikin puolin tieteellisen perinteen vaatimuksia. Kielellinen ilmaisu on sujuvaa ja käsitteellisesti tarkkaa.

LIITE 10: Pro gradu -tutkielmien arviointiperusteet

JOHTAMISEN JA TALOUDEN TIEDEKUNTA

PRO GRADU -TUTKIELMIEN ARVIOINTIPERUSTEET

ARVOSANA	AIHE	TUTKIMUSTEHTÄVÄ JA -KYSYMYKSET	TEOREETTINEN VIITEKEHYS	TUTKIMUSMENETELMÄT JA AINEISTO	ANALYSOINTI JA TULOSTEN ESITTÄMINEN	TULOSTEN TULKINTA JA JOHTOPÄÄTÖKSET	TIETEELLINEN ESITYSTAPA
1 (välttävä)	Johdatus teemaan on niukka ja pinnallinen, käsittely on luonteeltaan toteavaa. Kytkeäntä tieteellisen keskusteluun puuttuu.	Perustelut ja taustoitukset ovat niukkoja, ja kytkentä teoriaan tai yhteiskunnallisiin ilmiöihin vähäinen. Tehtävä ei ole kovin haasteellinen.	Teoriaperustan relevanssi on heikko. Teoriaan perehtyneisyys on niukkaa ja kirjallisuuslähteitä on vähän. Viitekehys on suppea, pääosin suoraa referenttia. Käsitelmääritellyt ovat epätarkkoja tai puutteellisia.	Tutkimusmenetelmän valinta ei ole perusteltu. Aineisto on niukka ja epäselvästi rajattu, eikä sen valintakriteereitä ja hankintatapa ole raportoitu. Menetelmä ja aineisto soveltuvat heikosti tutkimustehtävään.	Aineiston hyödyntäminen on puutteellista. Analysointi on luotettavaa, mutta pintapuolista. Tulosten esittely on luettelomaista ja epäloogista. Kokonaisuutena työ täyttää vähimmäisvaatimukset, mutta siinä on huomattavia puutteita.	Johtopäätökset ovat sekavia, ne eivät kunnon vastaa tutkimuskysymyksiin tai ne perustuvat vain heikosti työssä tehtyyn analyysiin.	Tutkielman rakenne on epätasapainoinen. Tieteellisessä esitystavassa on merkittäviä kielellisiä ja teknisiä puutteita.
2 (tydyttävä)	Aihe on tavanomainen, ja aiheen valintaa ja käsittelyä on perusteltu varsin niukasti. Kytkeäntä teemaa koskevaan keskusteluun on löyhä.	Perustelut, taustoitukset ja kytkeäntä on esitetty tydyttävästi, mutta ei kovin syvästi. Tehtävänasettelussa ja rajauksissa on epätasallisuutta ja/tai epäkohdankäsitteellisyttä.	Teoriaperustan relevanssi, teoriaan perehtyneisyys ja kirjallisuuden kattavuus ovat tydyttäviä. Viitekehys on pintapuolinen, kirjallisuuden käsittely mekaanista, suoraa referenttia paljon. Käsitelmääritellyt ovat oppikirjamaisia ja/tai paikoin epätasallisia.	Tutkimusmenetelmän valinta on perusteltu niukasti. Aineisto on suppea, sen rajauksissa on horjuvuutta ja sen hankintatapa on raportoitu niukasti. Menetelmän ja aineiston soveltuvuudessa tutkimustehtävään on joitakin puutteita.	Aineiston hyödyntämisessä on joitakin puutteita. Analysointi osoittaa menetelmän kohtaloista hallintaa. Se on luotettavaa, mutta tarkkuudessa on horjuntaa. Tulosten esittelytavassa on pieniä puutteita.	Johtopäätökset ovat lätteitä; ne perustuvat vain osittain työssä tehtyyn analyysiin eikä niiden tieteellistä merkitystä ole pohdittu.	Rakenteessa on lievää epätasapainoisuutta. Tieteellisessä esitystavassa ja kirjallisessa ilmaisussa on selviä puutteita.
3 (hyvä)	Aiheessa on josain määrin haastavuutta. Johdatus aiheeseen on johdonmukainen ja nostaa esiin kiinnostavia käytännöllisiä ja teoreettisia näkökohtia.	Tutkimustehtävä on selkeästi ja hyvin perusteltu ja taustoitettu sekä kytketty teoriaan tai yhteiskunnallisiin ilmiöihin. Täsmällinen, johdonmukainen ja haasteellinen.	Teoriaperustan relevanssi, teoriaan perehtyneisyys ja kirjallisuuden kattavuus ovat hyviä. Viitekehys osoittaa kykyä käyttää kriittisesti kirjallisuuslähteitä. Käsitelmääritellyt ovat teoriaperustaisia ja johdonmukaisia.	Tutkimusmenetelmän valinta on hyvin perusteltu, joskaan se ei osoita omaperäisyyttä. Aineisto on horjuvuutta, selkeästi rajattu ja hyvin perusteltu. Menetelmä ja aineisto soveltuvat hyvin tutkimustehtävään.	Aineistoa on hyödynnetty kattavasti. Analysointi osoittaa menetelmän hyvää hallintaa. Se on tarkkaa ja luotettavaa, sen kattavuus ja syvyys ovat riittävät. Tulokset on esitelty loogisesti. Kokonaisuutena analysointi ja tulosten esittely on kelvollisesti suoritettu.	Johtopäätökset on tehty asianmukaisesti työn analyysistä tutkimuskysymyksiin vastaten, mutta niiden tieteellistä merkitystä on pohdittu vain suppeasti.	Rakenne on kohtuullisen tasapainoinen. Tieteellinen esitystapa toimii hyvin, kielellisessä ilmaisussa on vain vähäisiä puutteita.
4 (kiitettävä)	Aihe on haastava; aiheen valinta on perusteltu hyvin käytännöllisellä ja teoreettisella kannalta. Johdatus aiheeseen on toteutettu johdonmukaisesti ja oivaltavasti.	Vahvat perustelut, taustoitukset on kattavaa ja asian- tuntevaa, Kytkeäntä ovat kiinteät ja ne on selkeästi ja oivaltavasti esitetty. Haasteellinen ja innovatiivinen.	Teoriaperustan relevanssi, teoriaan perehtyneisyys ja kirjallisuuden kattavuus osoittavat aiheen kiitettävää hallintaa. Viitekehys on rakennettu kirjallisuuslähteitä kriittisesti analysoiden ja oivaltavasti. Käsitelmääritellyt ovat täsmällisiä ja teoreettisesti perusteltuja.	Erialaisten tutkimusmenetelmien soveltuvuudesta tutkimustehtävään käydään keskustelua ja menetelmällisissä ratkaisuissa on omaperäisyyttä. Aineisto on kattava sekä tarkasti rajattu ja raportoitu. Menetelmä ja aineisto kytkeytyvät hyvin teoreettiseen viitekehukseen.	Aineistoa on hyödynnetty asiantuntevasti ja sen käsittely on huolellista ja perusteellista. Analysointi osoittaa menetelmän tavanomaista parempaa hallintaa ja se on tarkkaa ja systemaattista. Tulosten esittely on luotettavaa ja johdonmukaista.	Johtopäätökset vastaavat tutkimuskysymyksiin ja perustuvat työssä tehtyyn analyysiin; sen lisäksi tulokset ovat yhteiskunnallisesti tai tieteellisesti merkittäviä ja niiden tieteellistä merkitystä on pohdittu kiitettävästi.	Rakenne on tasapainoinen. Tieteellinen ilmaisu on toimivaa ja muotovaatimukset on täytetty erittäin hyvin. Kieliäsu on moitteeton.
5 (erinomainen)	Aihe on erittäin haastava; johdatus aiheeseen on toteutettu taidokkaasti ja se ankkuroituu osuvasti yhteiskunnalliseen ja tieteelliseen keskusteluun.	Tutkimustehtävä on poikkeuksellisen oivaltavasti rakennettu. Se kytkeytyy kiinteästi tutkimusaiheen tieteelliseen keskusteluun osuvasti ennakkoluulottomuutta suhteessa aiempaan tutkimukseen.	Teoriaperustan relevanssi, teoreettisen keskustelun syvälinen tuntemus ja kattava kirjallisuuden käsittely osoittavat erityistä kypsyä. Viitekehys on rakennettu itsenäisesti, kriittisesti ja omaäänisesti. Käsitteet on määritelty johdonmukaisesti ja teoriaa innovatiivisesti soveltaen.	Menetelmän valinnassa on tehty kypsiä, itsenäisiä ratkaisuja, joita ei ole omaksuttu sellaisenaan aiemmasta tutkimuksesta. Aineisto on monipuolinen ja sen valinta sekä rajaaminen osoittavat luovaa otetta. Menetelmä ja aineisto kytkeytyvät teoreettiseen viitekehukseen poikkeuksellisen hyvin.	Aineistoa on hyödynnetty syvästi. Analysointi on huolellista, systemaattista ja oivaltavaa. Se osoittaa menetelmän hallintaa, mahdollisesti jopa sen kehittelyä. Tulokset on esitelty luotettavasti ja johdonmukaisesti. Kokonaisuutena analysointi ja tulosten esittely on poikkeuksellisen taidokkaasti suoritettu.	Johtopäätökset ovat oivaltavia ja niitä on arvioitu kriittisesti suhteessa vaihtehtoisin tulkintoihin. Tekijä osoittaa tutkimuksen tuottavan uutta tietoa ja sillä on teoreettista tai empiiristä lisäarvoa suhteessa aiempaan tutkimukseen.	Rakenne on tasapainoinen. Tieteellinen esitystapa noudattaa kaikin puolin tieteellisen perinteen vaatimuksia. Kielellinen ilmaisu on sujuvaa, ilmeikäästä ja käsitteellisesti tarkkaa.

LIITE 11: Pro gradu -tutkielmien arviointiperusteet, julkisoikeus

JOHTAMISEN JA TALOUDEN TIEDEKUNTA

PRO GRADU -TUTKIELMIEN ARVIOINTIPERUSTEET

OIKEUSTIETEET

ARVOSANA	TUTKIELMAN AIHE	TUTKIMUSTEHTÄVÄ JA -KYSYMYKSET	TEOREETTIS-METODINEN LÄHESTYMISTAPA JA LÄHDEAINEISTO	TUTKIMUSTEHTÄVÄN TOTEUTUS JA OIKEUDELLINEN ARGUMENTAATIO	JOHTOPÄÄTÖKSET	TIETEELLINEN ESITYSTAPA
1 (välttävä)	Aihe ei ole tutkimuksellisesti kiinnostava. Johdatus teemaan on niukka ja pinnallinen, käsittely on luonteeltaan toteavaa. Kytkeäntä tieteellisen keskusteluun puuttuu.	Perustelut ja taustoitukset ovat niukkoja, ja kytkeäntä teoriaan tai yhteiskunnallisiin ilmiöihin vähäinen. Tutkimustehtävä on rajattu puutteellisesti. Tehtävä ei ole kovin haasteellinen.	Teoriaperustan relevanssi on heikko. Lähteaineisto on niukka ja epäselvästi rajattu. Menetelmä ja aineisto soveltuvat heikosti tutkimustehtävään. Lähteiden käyttö on yksipuolista. Lähteaineisto on suppea ja sitä pääosin suoraan referoidaan. Käsitelmääritykset ovat epätarkkoja tai puutteellisia.	Tutkimustehtävän rakenne on epätasapainoinen. Oikeudellinen argumentaatio on puutteellista. Analysointi on luotettavaa, mutta pintapuolista. Kokonaisuutena työ täyttää vähimmäisvaatimukset, mutta siinä on huomattavia puutteita.	Johtopäätökset ovat sekavia, ne eivät kunolla vastaa tutkimuskysymyksiin tai ne perustuvat vain heikosti työssä tehtyyn analyysiin.	Käsitteiden käyttö on epätarkkaa ja/tai epäjohdonmukaista. Lähteet on dokumentoitu puutteellisesti. Kieliasu on puutteellinen. Tutkielma on viimeistelemätön.
2 (tydyttävä)	Aihe on tavanomainen, ja aiheen valintaa ja käsittelyä on perusteltu varsin niukasti. Kytkeäntä teemaa koskevaan keskusteluun on löyhä.	Perustelut, taustoitukset ja kytkenät on esitetty tyydyttävästi, mutta ei kovin syvästi. Tehtävänasettelussa ja rajauksissa on epätasapainoisuutta. Haasteellisuus on löyhä.	Teoriaperustan relevanssi, teoriaan perehtyneisyys ja kirjallisuuden kattavuus ovat tyydyttäviä. Lähteaineisto on suppea. Menetelmän ja aineiston soveltavuudessa tutkimustehtävään on joitakin puutteita. Lähteiden käyttö on jossain määrin yksipuolista. Käsitelmääritykset ovat oppikirjamaisia ja/tai paikoin epätasapainoisia.	Rakenteessa on lievää epätasapainoisuutta. Oikeudellisessa argumentaatiossa ja oikeuslähdeopin hallinnassa on joitakin puutteita. Analyysi on luotettavaa, mutta tarkkuudessa on horjuntaa.	Johtopäätökset ovat laitteita, ne perustuvat vain osittain työssä tehtyyn analyysiin eikä niiden tieteellistä merkitystä ole pohdittu.	Käsitteiden käytössä on epäjohdonmukaisuutta tai epätarkkuutta. Kieliasussa on puutteita. Lähteiden dokumentointi ei ole joka suhteessa asianmukaista.
3 (hyvä)	Aiheessa on jossain määrin haastavuutta. Johdatus aiheeseen on johdonmukainen ja nostaa esiin kiinnostavia käytännöllisiä ja teoreettisia näkökohtia.	Tutkimustehtävä rajauksineen on muotoiltu selkeästi. Se on hyvin perusteltu ja taustoitettu sekä kytkeäntä teoriaan ja/tai yhteiskunnallisiin ilmiöihin. Täsmällinen, johdonmukainen ja haasteellinen.	Teoriaperustan relevanssi, teoriaan perehtyneisyys ja kirjallisuuden kattavuus ovat hyviä. Lähteaineisto on riittävä. Menetelmä ja aineisto soveltuvat hyvin tutkimustehtävään. Lähteiden käyttö on monipuolista eikä perustu puhtaasti kotimaiseen aineistoon. Käsitelmääritykset ovat huolellisia ja johdonmukaisia.	Rakenne on kohtuullisen tasapainoinen. Oikeudellinen argumentaatio ja oikeuslähdeopin hallinta on asianmukaista. Analyysi on tarkkaa ja luotettavaa, sen kattavuus ja syvyys ovat riittävät. Kokonaisuutena analysointi ja tulosten esittely on hyvin suoritettu.	Johtopäätökset on tehty asianmukaisesti työn analyysistä tutkimuskysymyksiin vastaten, mutta niiden tieteellistä merkitystä on pohdittu vain suppeasti.	Käsitteiden käyttö on täsmällistä ja johdonmukaista. Lähteet on dokumentoitu asianmukaisesti. Kieliasu on hyvä, työ on kirjoitettu sujuvasti.
4 (kiitettävä)	Aihe on haastava; aiheen valinta on perusteltu hyvin käytännölliseltä ja teoreettiselta kannalta. Johdatus aiheeseen on toteutettu johdonmukaisesti ja oivaltavasti.	Vahvat perustelut, taustoitukset on kattavaa ja asiantuntevaa. Kytkenät ovat kiinteitä ja ne on selkeästi ja oivaltavasti esitetty. Rajauksia on perusteltu monipuolisesti. Haasteellinen ja innovatiivinen.	Teoriaperustan relevanssi, teoriaan perehtyneisyys ja kirjallisuuden kattavuus osoittavat aiheen kiitettävää hallintaa. Lähteaineisto on kattava. Menetelmä ja aineisto kytkeäntä hyvin tutkimustehtävään. Lähteiden käyttö on monipuolista ja sisältää kansainvälisiä lähteitä Käsitelmääritykset ovat täsmällisiä ja teoreettisesti perusteltuja.	Rakenne on tasapainoinen. Oikeudellinen argumentaatio on asiantuntevaa, itsenäistä, huolellista ja perusteellista. Analyysi on tarkkaa, systemaattista ja johdonmukaista.	Johtopäätökset vastaavat tutkimuskysymyksiin ja perustuvat työssä tehtyyn analyysiin. Ne ovat yhteiskunnallisesti tai tieteellisesti mielekkäitä ja niiden tieteellistä merkitystä on pohdittu kiitettävästi.	Käsitteitä käytetään täsmällisesti, johdonmukaisesti ja oivaltavasti. Kieliasu on moitteeton ja sujuva. Työ on viimeistelty huolellisesti.
5 (erinomainen)	Aihe on erittäin haastava; johdatus aiheeseen on toteutettu taidokkaasti ja se ankkuroituu osuvasti yhteiskunnalliseen keskusteluun ja avaa siihen uusia näkökulmia.	Tutkimustehtävä on poikkeuksellisen oivaltavasti rakennettu. Se kytkeäntä kiinteästi tieteelliseen keskusteluun ja siinä tunnistettuihin aukkoihin tai ristiriitoihin. Sisältää uusia avauksia tai osoittaa muuten kiitettävää ennakkoluulottomuutta suhteessa aiempaan tutkimukseen. Rajaukset on perusteltu monipuolisesti ja vakuuttavasti.	Teoriaperustan relevanssi, teoreettisen keskustelun syvälinen tuntemus ja kattava kirjallisuuden käsittely osoittavat erityistä kypsyyttä. Tutkimuksen perustana on tieteellisesti monipuolinen kotimainen ja kansainvälinen lähteaineisto, joka on valittu relevantisti ja kattavasti. Menetelmä ja aineisto kytkeäntä poikkeuksellisen hyvin tutkimustehtävään. Käsitteet on määritelty johdonmukaisesti.	Rakenne on tasapainoinen. Oikeudellinen argumentaatio on asiantuntevaa ja osoittaa itsenäistä ja kriittistä tutkijanotetta. Analyysi on huolellista, systemaattista ja oivaltavaa. Kokonaisuutena analysointi ja tulosten esittely on poikkeuksellisen taidokkaasti suoritettu.	Johtopäätökset ovat oivaltavia ja niitä on kriittisesti arvioitu suhteessa vaihtoehtoihin tulkintoihin. Tekijä osoittaa johtopäätösten tuovan lisäarvoa suhteessa aiempaan tutkimukseen. Johtopäätöksissä nostetaan esiin analyysin herättämiä uusia kiinnostavia tutkimuskysymyksiä.	Tieteellinen esitystapa noudattaa kaikin puolin tieteelliselle tekstille asetettavia vaatimuksia. Kielallinen ilmaisu on sujuvaa, ilmeikasta ja käsitteellisesti tarkkaa. Kirjoittajan oma tyyli ja ääni tulevat työstä hyvin esiin.

LIITE 12: Sopimustutkimukset ja julkisuuden rajaaminen

Sopimustutkimukset

Opiskelijalle voi tarjoutua mahdollisuus tehdä pro gradu -tutkielmansa toimeksiantona ja mahdollisesti rahallista korvausta vastaan yritykselle, julkisen hallinnon organisaatiolle tai järjestölle. Ohjaaja ei välttämättä hyväksy mitä tahansa opiskelijan ehdottamaa aihetta pro gradu -tutkielman aiheeksi. On mahdollista, että yhteistyöorganisaatio haluaa tutkittavaksi aiheen, jota ei voida tutkia pro gradu -tutkielman rajatussa ja työmäärältään kohtuullisena pidettävässä tutkielmassa. Opiskelijan on ehdottomasti hyväksyttävä tutkielmansa aihe ja suunnitelmansa työnsä ohjaajalla ennen kuin hän sopii asiasta toimeksiantajan kanssa. Toimeksiantotutkimusta tehtäessä on ensiarvoisen tärkeää pitää ohjaaja työprosessin edetessä ajan tasalla tutkimuksen edistymisestä. Käytännössä opiskelija voi joutua tasapainoilemaan toimeksiantajan käytännönläheisten toiveiden ja yliopisto-opintojen tieteellisyyden vaatimusten välissä. Tämän vuoksi on toivottavaa, että tutkielman ohjaaja ja toimeksiantajan edustaja ovat tutkimusprosessin aikana yhteydessä työn tavoitteista ja onnistumisesta. (Toimeksiantotutkimuksen teettävä organisaatio voi kartuttaa Tampereen yliopiston Tukisäätiön stipendirahastoa. Rahastosta myönnetään stipendejä sopimustutkimusten tekijöille.)

Julkisuuden rajaaminen

Pro gradu -tutkielma on julkinen opinnäytetyö eikä koko tutkielmaa voida julistaa salaiseksi. Erilaisten organisaatioiden toimeksiannosta tehtäviin opinnäytetöihin voi kuitenkin liittyä luottamuksellista aineistoa, jota organisaatio ei sellaisenaan halua julkaistavaksi pro gradu -tutkielmassa. Opiskelija voi tällaisessa tapauksessa sopia ohjaajan kanssa julkisuudelta rajatun lisämateriaalin toimittamisesta tarkastajien arviointityön tueksi. Opiskelijan on huolehdittava siitä, etteivät julkistavan pro gradu -tutkielman johdonmukaisuus, luettavuus ja ymmärrettävyys heikkene sen vuoksi, että siitä puuttuu ”salaisen” liitteen sisältämä asia.